

Els alts càrrecs: política i administració a la Generalitat de Catalunya

Jordi Matas Dalmases

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

**ELS ALTS CÀRRECS: POLÍTICA I ADMINISTRACIÓ
A LA GENERALITAT DE CATALUNYA**

Jordi Matas Dalmases

3.4. Principals actituds

En aquest darrer apartat del capítol tercer, després de veure els antecedents familiars, passo a analitzar les principals actituds dels alts càrrecs de l'Administració catalana, amb les quals es podrà percebre la seva integració o fragmentació¹¹¹. Cadascuna es relaciona amb el *background* social o familiar dels alts càrrecs, per comprovar novament el seu pes com agent socialitzador i si ha contribuït a modelar les actituds dels alts càrrecs. Com diu Geraint Parry, «it is a widespread assumption of political sociology that the social background and upbringing of a decision-maker will influence his attitudes and policies»¹¹². I com assenyala Ivor Crewe, «none doubt that social origins are important», «social background is a useful indicator of the following characteristics of an elite: (1) its cohesion (2) its self-interest (3) its values (4) its representativeness of the general public (or special publics with which deals), and therefore (5) its responsiveness to the needs and demands of the general public (6) its performance -usually in terms of efficiency and professionalism and (7) the 'smoothness' of its relationships with other elites»¹¹³.

En primer lloc, s'analitza com s'autoubiquen els alts càrrecs en el *continuum* classe social baixa-classe social alta, i aquí es pot observar si l'elit política de l'Administració se sent també elit social i si aquest sentiment té a veure amb l'origen social i familiar. En segon lloc, s'estudia el sentiment religiós dels alts càrrecs, i també es tenen en compte els antecedents familiars. En tercer lloc, cal fixar-se en quin és el sentiment de pertinença a Catalunya i a Espanya, amb la qual cosa es pot comprovar si els que fins ara hem vist que tenen un perfil amb una dosi

¹¹¹ Sobre això, vegeu: HIGLEY, J., MOORE, G. "Elite Integration in the United States and Australia". A: *The American Political Science Review*. 1981, núm. 3, pàg. 582.

¹¹² PARRY, G. *Political Elites*. Londres: Allen & Unwin, 1969, pàg. 97.

¹¹³ CREWE, I. "Introduction: Studying Elites in Britain". A: CREWE, I. (ed.) *British Political Sociology Yearbook. Elites in Western Democracy*. Londres: Croom Helm, 1974, vol. 1, pàg. 21.

de catalanitat i de catalanisme més alta tenen un sentiment de pertinença a Catalunya més accentuat que els que tenen una dosi de catalanitat i de catalanisme més baixa. Finalment, cal veure l'autoubicació dels alts càrrecs en l'eix tradicional esquerra-dreta.

3.4.1. *Classe social subjectiva*

Per estudiar l'autoubicació dels alts càrrecs o de qualsevol altre col·lectiu dins d'una classe social s'ha de tenir en compte, en primer lloc, que hi ha molta tendència a situar-se just al mig, en una classe social intermèdia entre la baixa i l'alta, i, en segon lloc, que és molt difícil definir i limitar les diverses classes socials. Per mirar de resoldre el primer problema vaig donar cinc possibles opcions de resposta: classe baixa, classe mitjana-baixa, classe mitjana, classe mitjana-alta i classe alta, de les quals n'hi ha tres que contenen la paraula "mitjana" amb la intenció d'evitar l'autoubicació massiva just al centre de l'escala. Pel que fa al segon problema, el que realment m'interessa analitzar és com se situen els alts càrrecs dins del *continuum* que va des de la classe social baixa fins a la classe social alta, és a dir, veure qui se situa per sobre dels altres i qui se situa per sota, i trobar-hi alguna explicació. No interessa tant (tot i que també cal tenir-ho en compte) veure en quina classe social en concret se situen els alts càrrecs i, posteriorment, classificar-los segons aquest paràmetre.

No obstant haver donat cinc possibles respostes, més de la meitat dels alts càrrecs se situen just al mig, és a dir, consideren que pertanyen a la classe social mitjana. Una mica més d'un terç se situa dins la classe social mitjana alta, molt pocs a la classe social mitjana baixa i a la classe social alta, i ningú no considera que pertany a la classe més baixa (taula 22).

Taula 22

CLASSE SOCIAL SUBJECTIVA

Classe alta	2,6%
Classe mitjana alta	35,1%
Classe mitjana	57,1%
Classe mitjana baixa	5,2%
Classe baixa	-

n=77

Per tant, hi ha dos grans grups: els que subjectivament perceben que pertanyen a la classe social mitjana i els que subjectivament perceben que pertanyen a la classe social mitjana alta. Si només baséssim l'anàlisi en quina classe social en concret s'autoubiquen els alts càrrecs, l'únic que potser es podria arribar a dir és que n'hi ha uns que són més sincers que els altres, però aquí interessa saber per què n'hi ha uns que se situen en un estrat social més alt que els altres, per què individus que, objectivament, gairebé tots es podrien situar dins d'una mateixa classe social (tenen un sou similar, viuen en barris similars...), n'hi ha uns que opten per situar-se més amunt i altres, més avall. La principal explicació d'aquesta percepció subjectiva heterogènia es troba en la situació econòmica de la família de procedència: aquells que provenen de famílies més riques tendeixen a situar-se en un estatus més alt, i viceversa. El creuament d'aquestes dades (taula 23) així ho indica: la meitat dels alts càrrecs que provenen de famílies amb una situació econòmica bona consideren que actualment pertanyen a la classe mitjana alta i la majoria dels que provenen de famílies amb una situació econòmica ni bona ni dolenta consideren que actualment pertanyen a la classe mitjana. Pel que fa als alts càrrecs que provenen de famílies amb una situació econòmica dolenta, tots menys un s'autoubiquen en la classe social mitjana. De les altres dues categories poques coses poden dir-se, ja que hi ha molt pocs alts càrrecs.

Taula 23**CLASSE SOCIAL SUBJECTIVA SEGONS LA SITUACIÓ ECONÒMICA DE LA FAMÍLIA DE PROCEDÈNCIA**

	Molt bona	Bona	Ni bona ni dolenta	Dolenta	Molt dolenta
Classe alta	-	6%	-	-	-
Classe mitjana alta ...	-	49%	28%	14%	-
Classe mitjana	100%	39%	69%	86%	50%
Classe mitjana baixa ..	-	6%	3%	-	50%
Classe baixa	-	-	-	-	-
	n=1	n=32	n=35	n=7	n=2

Així doncs, la situació econòmica de la família de procedència és un factor decisiu a l'hora d'interpretar la diferent autoubicació dels alts càrrecs dins dels diversos estrats socials¹¹⁴. I aquest mateix factor també és útil per explicar les diferències que hi ha entre la classe social a la qual consideren que pertanyen els alts càrrecs afiliats a Convergència i aquella a la qual consideren que pertanyen els afiliats a Unió (taula 24). Els alts càrrecs "independents", novament els trobem situats entre els convergents i els demòcratacristians.

Taula 24**CLASSE SOCIAL SUBJECTIVA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS**

	CDC	IND	UDC
Classe alta	-	-	14,3%
Classe mitjana alta	22,2%	42,3%	50,0%
Classe mitjana	69,4%	53,8%	35,7%
Classe mitjana baixa	8,3%	3,8%	-
Classe baixa	-	-	-
	n=36	n=26	n=14

Pel que fa a l'anàlisi per departaments si bé en la majoria de departaments

¹¹⁴ Una altra dada sobre els antecedents familiars és que més de les tres quartes parts dels alts càrrecs que provenen de famílies simpatitzants del bàndol republicà actualment se situen en un estrat social més modest (classe social mitjana baixa o mitjana), mentre que, en el cas dels que provenen de famílies pròximes al bàndol nacional, la meitat se situa en un estrat social alt (classe mitjana alta i alta).

la resposta que predomina és situar-se just al mig de l'escala, n'hi ha uns que destaquen per situar-se en una posició més alta i uns altres que destaquen per situar-se en una posició més baixa. En efecte, en el Departament d'Economia i Finances (que, com s'ha vist, és un dels departaments on hi ha més alts càrrecs que provenen de famílies econòmicament benestants) gairebé les tres quartes parts dels alts càrrecs consideren que pertanyen a la classe mitjana alta i la quarta part restant, a la mitjana, i, sobretot, en el Departament de Treball tots els alts càrrecs se situen a la classe mitjana alta, tret d'un que se situa a la classe alta. Finalment, hi ha un departament on el 40% dels alts càrrecs es consideren de classe social mitjana baixa: el de Benestar Social, que és l'únic, juntament amb el de la Presidència (18%), on hi ha persones que se situen en aquesta categoria.

Finalment, també es pot percebre una diferència ideològica entre els que se situen en grups diferents dins del *continuum* classe social baixa - classe social alta. Tots els alts càrrecs que consideren que pertanyen a la classe mitjana baixa, les tres quartes parts dels que consideren que pertanyen a la classe mitjana, menys de la meitat dels que consideren que pertanyen a la classe mitjana alta i cap dels que consideren que pertanyen a la classe alta, ideològicament se situen en posicions d'esquerra i la resta, en posicions de dreta. És a dir, els alts càrrecs que s'autoubiquen en un estrat social més alt, ideològicament tendeixen a situar-se més a la dreta i els que s'autoubiquen en un estrat social més baix, ideològicament tendeixen a situar-se més a l'esquerra.

3.4.2. Sentiment religiós

Un altre aspecte que interessa analitzar dels alts càrrecs, i que més endavant retrobarem, són les actituds religioses. Per conèixer-les vaig donar als alts càrrecs cinc possibles respostes: catòlic de pràctica habitual, catòlic de pràctica ocasional, catòlic no practicant, no creient i creient d'una altra religió. Com que vaig suposar que la majoria dels alts càrrecs de l'Administració catalana se situarien dins la categoria dels catòlics practicants, vaig decidir dividir aquesta categoria en dos:

aquells que practiquen habitualment i aquells que practiquen ocasionalment, i d'aquesta manera els he fet decantar cap a una de les dues, la qual cosa m'ha permès una anàlisi més acurada¹¹⁵.

Malgrat que la majoria dels alts càrrecs es consideren catòlics no practicants, cal destacar que un terç es consideren catòlics de pràctica habitual i una cinquena part, catòlics de pràctica ocasional (taula 25). Els no creients, en canvi, no arriben ni al 10%.

Taula 25

SENTIMENT RELIGIÓS

Catòlic practicant (habitual)	32,5%
Catòlic practicant (ocasional)	23,4%
Catòlic no practicant	36,4%
No creient	6,5%
Creient d'una altra religió	-
S-S-NC	1,3%

n=77

El percentatge de catòlics és, doncs, del 92% i el de catòlics practicants, del 56% molt superior al de la població catalana¹¹⁶. D'aquí es desprèn, d'una banda,

¹¹⁵ Aquesta divisió dels catòlics practicants en dues categories demana una definició, és a dir, saber què entenc per catòlic de pràctica habitual i què entenc per catòlic de pràctica ocasional, malgrat que sempre cal tenir present que són posicions subjectives. La primera categoria -catòlic de pràctica habitual- més senzilla de definir, seria la dels que van a missa cada diumenge i que també assisteixen a totes les altres celebracions de l'Església catòlica. La segona categoria -catòlic de pràctica ocasional- més difícil de definir, seria la dels que se situen entre els que van a l'església cada diumenge (és a dir, els catòlics de pràctica habitual) i els que hi van -amb fe- quan bategen, casen o enterren un familiar propi o d'algun amic (aquestes són cerimònies en les quals hi assisteixen persones que poden tenir qualsevol tipus d'actitud religiosa, però només hi van amb fe aquells que són catòlics -els quals -com que només van a aquest tipus d'actes, es poden qualificar de catòlics no practicants). És a dir, els catòlics de pràctica ocasional serien els que van a l'església de tant en tant i que, sobretot, assisteixen a les grans cerimònies de l'Església catòlica (com, per exemple, la missa del gall, el diumenge de rams, el dijous i el divendres sant, el dimecres de cendra, el dia de la mare de Déu de Montserrat, el dia de Sant Jordi, el de la Puríssima Concepció o actes litúrgics commemoratius de festes patronals locals). Uns i altres, però, són catòlics practicants. Les altres categories són més comunes i entenedores, i només cal afegir-hi que en la quarta s'ha optat per l'etiqueta "no creient", la qual engloba tant els ateu com els agnòstics, tot i que hi ha qüestionaris que els separen i altres que també els uneixen sota aquesta mateixa etiqueta, tot considerant que el terme *ateu* és massa fort i el terme *agnòstic*, massa complicat.

¹¹⁶ La qual es diu, bueix, segons dades de l'Enquesta Política a Catalunya (abril del 1992) de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials, de la manera següent: catòlics practicants, un 29%; catòlics no practicants, un 57%, no creients, un 11%, i creients d'altres religions, un 3%.

que la majoria dels alts càrrecs són persones religioses que no només tenen fe sinó que, a més, participen en actes de professió d'aquesta fe, i, de l'altra, que, proporcionalment, tenen un sentiment religiós més fort que la població que administren.

Els alts càrrecs que són membres d'un partit polític tenen més fe religiosa que els que són "independents". Així, mentre que dos terços dels que militen políticament es declaren també militants religiosos -catòlics practicants-, en el cas dels segons el percentatge baixa fins a aproximadament el 40%¹¹⁷. Pel que fa a les altres dues categories -la dels catòlics no practicants i la dels no creients-, els percentatges més elevats, en canvi, els trobem en els "independents"¹¹⁸. Per tant, es pot concloure que els alts càrrecs que estan més implicats políticament també tendeixen a estar-ho més religiosament i, en canvi, aquells que ho estan menys políticament -no militen- tendeixen a estar-ho menys religiosament; aquells que tenen més fe en els partits també tendeixen a tenir més fe en la religió.

Entre els alts càrrecs que estan afiliats, és de suposar que l'element religiós pesa més en els alts càrrecs afiliats a Unió, ja que aquest és un partit que s'autoqualifica de democratacristià. Efectivament, com es pot veure en la taula 26, la majoria dels democratacristians són catòlics de pràctica habitual i en hi ha més convergents és en el grup dels que es consideren catòlics no practicants. El 85,7% d'alts càrrecs afiliats a Unió que es qualifiquen de catòlics practicants (deixant de banda la periodicitat d'aquesta pràctica) contrasta amb el 58,4% dels alts càrrecs afiliats a Convergència¹¹⁹ i, sobretot, amb el 38,4% dels alts càrrecs "independents" que també se'n qualifiquen.

¹¹⁷ Els afiliats que es declaren catòlics practicants es distribueixen de la manera següent: un 36% de pràctica habitual i un 30% de pràctica ocasional. I els "independents", així, un 27% de pràctica habitual i un 12% de pràctica ocasional.

¹¹⁸ Hi ha un 46% d'alts càrrecs no afiliats que es consideren catòlics no practicants i, d'entre els afiliats, n'hi ha un 30%, i hi ha un 12% d'"independents" que es consideren no creients, mentre que en el cas dels afiliats el percentatge és només del 4%.

¹¹⁹ Que és superior, però, a la dels delegats d'aquest partit (MARÇET, J. *Convergència Democràtica de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1984, pàg. 208).

Taula 26

SENTIMENT RELIGIÓS SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS

	CDC	IND	UDC
Catòlic practicant (habitual)	27,8%	26,9%	57,1%
Catòlic practicant (ocasional)	30,6%	11,5%	28,6%
Catòlic no practicant	36,1%	46,2%	14,3%
No creient	5,6%	11,5%	-
Creient d'una altra religió	-	-	-
NS-NC	-	3,8%	-
	n=36	n=26	n=14

La diferència que es pot percebre entre democratacristians i convergents és, doncs, molt clara, i confirma l'evidència següent: en els democratacristians, que tenen una ideologia política tenyida d'elements religiosos, la religió és molt més important que en els convergents.

Amb les respostes obtingudes també es pot intentar descobrir què ha portat els alts càrrecs a ser catòlics practicants (amb pràctica habitual o ocasional) i què els ha portat a ser catòlics no practicants o no creients. És evident que per elaborar una anàlisi més profunda caldria conèixer altres aspectes de la trajectòria personal de cadascun d'ells, però, malgrat tot, amb la informació aconseguida es poden trobar algunes línies tendencials. Hi ha dos principals agents socialitzadors sospitosos d'haver modelat les actituds religioses dels alts càrrecs: la família i l'escola. Per analitzar-los només hi ha dues preguntes que poden donar algunes pautes d'investigació: la que fa referència a la religiositat de l'ambient familiar i la que fa referència al tipus d'escola al qual van anar els alts càrrecs. Començant per l'escola, aquesta no es pot considerar com un agent que hagi influït en la religiositat dels alts càrrecs, o, millor dit, si s'hi pot percebre alguna influència, aquesta és d'efecte contrari a l'esperada, és a dir, aquells que han anat a escoles públiques o privades no religioses tenen un sentiment religiós més fort que els que han anat a escoles religioses¹²⁰. En la taula següent es pot percebre, encara que

¹²⁰ Pel que fa a les escoles religioses, cal distingir entre els alts càrrecs que van anar als jesuïtes i els que van anar a escoles d'altres ordes religiosos. El 60% dels que van anar als jesuïtes actualment es consideren catòlics practicants, mentre que els que van anar a escoles d'altres ordes els percentatges de catòlics no practicants i els de no creients superen clarament els de catòlics practicants.

lleugerament, aquest efecte invers:

Taula 27

**SENTIMENT RELIGIÓS SEGONS EL TIPUS D'ESCOLA EN LA QUAL VAN FER EL
BATXILLERAT**

	Escola pública	Escola privada no religiosa	Escola privada religiosa
Catòlic prac. (habitual)	44% 75%	33% 56%	31% 52%
Catòlic prac. (ocasional)	31%	23%	21%
Catòlic no practicant	19% 25%	33% 44%	41% 48%
No creient	6%	11%	7%
	n=16	n=9	n=52

Pel que fa a l'altre agent socialitzador, la família, es pot observar més correspondència entre els que procedeixen de famílies amb un ambient molt religiós o religiós i els que es consideren catòlics practicants, i entre els que procedeixen de famílies amb un ambient familiar no gaire religiós o gens religiós i els que es consideren catòlics no practicants o no creients (taula 28). Per tant, un cop més s'ha de destacar la influència de la família en la configuració de les actituds dels alts càrrecs.

Taula 28

SENTIMENT RELIGIÓS SEGONS LA RELIGIOSITAT DE L'AMBIENT FAMILIAR

	Molt religiós	Religiós	No gaire religiós	Gens religiós
Catòlic prac. (habitual)	67% 76%	21% 57%	18% 36%	- -
Catòlic prac. (ocasional)	9%	36%	18%	-
Catòlic no practicant	19% 24%	38% 43%	55% 64%	67% 100%
No creient	5%	5%	9%	33%
	n=21	n=42	n=11	n=3

3.4.3. Sentiment de pertinença

El sentiment de pertinença dels alts càrrecs ha de confirmar la hipòtesi segons la qual un dels principals aspectes definidors dels alts càrrecs de l'Administració catalana és el seu fort sentiment de pertinença a Catalunya. Amb els indicadors que s'han analitzat, de moment ja hem vist que la dosi de catalanitat i de catalanisme dels alts càrrecs és molt elevada. Ara es tracta d'emfasitzar més la dosi de catalanisme amb un dels indicadors principals que em serveixen per mesurar-la: el sentiment de pertinença dels alts càrrecs.

Per saber el sentiment de pertinença dels alts càrrecs, vaig preguntar a cada alt càrrec si es considerava: únicament català, més català que espanyol, tan català com espanyol, més espanyol que català o únicament espanyol. Una mica més del 60% dels alts càrrecs se senten únicament catalans, un 30% se senten més catalans que espanyols, menys d'un 10% tan catalans com espanyols i no n'hi ha cap que se senti més espanyol que català o únicament espanyol. Per tant, el 90% dels alts càrrecs destaquen la seva catalanitat per sobre de l'espanyolitat i no n'hi ha cap que destaquï la seva espanyolitat per sobre de la catalanitat. Si es comparen aquestes dades amb les dels electors catalans, es pot concloure que els alts càrrecs se senten molt més catalans. Així és com es pot observar en la taula següent¹²¹:

Taula 29

SENTIMENT DE PERTINENÇA DELS ALTS CÀRRECS I DELS ELECTORS CATALANS *

	Alts càrrecs	Electors catalans
Únicament català	61,0%	18,1%
Més català que espanyol	29,9%	18,6%
Tan català com espanyol	7,8%	36,2%
Més espanyol que català	-	7,4%
Únicament espanyol	-	18,5%
	n=77	n=1200

* Els percentatges que falten corresponen als NS-NC.

¹²¹ Aquesta taula s'ha elaborat amb les dades de l'Enquesta Política a Catalunya (abril del 1992) de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials

Un cop vistes les xifres generals, cal comprovar si aquells en els quals s'observa una dosi més alta de catalanitat i de catalanisme tenen també un sentiment català més gran, i viceversa. En primer lloc, s'ha de veure si hi ha alguna diferència entre els que estan afiliats a Convergència i els que ho estan a Unió. Fins ara s'ha vist que els primers tenen un perfil més català i més catalanista que els segons. Doncs bé, pel que fa al sentiment de pertinença, que és l'últim indicador que em falta per mesurar la dosi de catalanisme, es pot comprovar que els alts càrrecs convergents se senten més catalans que els demòcratacristians (taula 30). La gran majoria dels alts càrrecs afiliats a Convergència (el 70%) es consideren únicament catalans, un de cada quatre més catalans que espanyols i només un 3% tan catalans com espanyols. I d'alts càrrecs afiliats a Unió, hi ha el mateix percentatge d'únicament catalans que de més catalans que espanyols (poc més del 40%) i gairebé el 15% es consideren tan catalans com espanyols. Així doncs, tot i que en uns i altres hi ha un fort sentiment català, el dels convergents encara ho és més. I amb aquesta dada sobre el sentiment de pertinença ja es pot concloure que els alts càrrecs convergents tenen una dosi de catalanisme més alta que els demòcratacristians (provenen més de famílies amb un ambient molt catalanista, on les converses polítiques tractaven més de qüestions relacionades amb el catalanisme o el nacionalisme i, per tant, donen més importància a aquestes qüestions), i se senten més catalans.

El fet que Convergència Democràtica de Catalunya tingui com a etiqueta ideològica el nacionalisme i, en canvi, Unió Democràtica de Catalunya la democràcia cristiana, segurament influeix en les respostes dels seus afiliats que formen part de les elits polítiques de l'Administració: el que caracteritza als alts càrrecs convergents és el fet de tenir una dosi més alta de catalanisme i el que caracteritza els alts càrrecs demòcratacristians és el fet de tenir una dosi més alta de religiositat. No obstant això, el sentiment de pertinença dels alts càrrecs que pertanyen a Unió s'assembla més al dels electors de CiU (taula 30).

A més, com es pot veure clarament en la taula 30, entre el sentiment de pertinença dels alts càrrecs afiliats a Convergència i el dels afiliats a Unió hi ha el dels alts càrrecs "independents", que un cop més fan de "frontissa" entre

convergens i democratacristians.

Taula 30

SENTIMENT DE PERTINENÇA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS I DELS VOTANTS DE CIU *

	Alts càrrecs CDC	Alts càrrecs "independents"	Alts càrrecs UDC	Votants CiU
Únicament català	69,4%	57,7%	42,9%	28,4%
Més català que espanyol .	25,0%	30,8%	42,9%	23,7%
Tan català com espanyol .	2,8%	11,5%	14,3%	34,7%
Més espanyol que català .	-	-	-	6,6%
Únicament espanyol	-	-	-	6,6%
	n=36	n=26	n=14	n=334

* Els percentatges que falten corresponen als NS-NC.

Pel que fa a l'anàlisi per departaments, també cal veure si aquells departaments que destacaven per una dosi més baixa de catalanitat i de catalanisme, el de Economia i Finances i el de Treball, també destaquen pel fet de tenir un sentiment de pertinença menys català. En primer lloc, es pot observar com hi ha dos departaments on el 100% dels alts càrrecs es consideren 100% catalans, sense deixar entrar cap escletxa d'espanyolitat: el de Benestar Social i el de Cultura. Ja hem vist abans que el de Cultura és el departament que té uns alts càrrecs amb una dosi de catalanitat més alta. El departament de la Presidència també es podria situar dins d'aquest primer grup, ja que més del 90% dels alts càrrecs es consideren únicament catalans. En canvi, hi ha un departament que destaca perquè els alts càrrecs mostren un sentiment de pertinença no tant català (tampoc es pot dir espanyolista, ja que és predominantment català): el Departament de Treball, on hi ha un 40% d'alts càrrecs que es consideren tan catalans com espanyols i que es pot considerar, doncs, com el departament amb una dosi de catalanisme més baixa. Finalment, cal assenyalar que els tres departaments on hi ha un sentiment de pertinença menys català són els tres que estan assignats a Unió Democràtica.

Si bé una de les principals explicacions del sentiment religiós dels alts

càrrecs la trobàvem en la família de procedència, ara es tracta de descobrir què pot explicar el seu sentiment de pertinença, quins són els agents que han influït més en la seva configuració. Si ho fem, segurament es veurà com hi ha una forta relació entre el que he anomenat dosi de catalanitat¹²² i entre els indicadors que hem vist anteriorment de la dosi de catalanisme¹²³, i el sentiment de pertinença.

Començant pel lloc de naixement dels alts càrrecs, es pot veure com tots els alts càrrecs que es consideren únicament catalans han nascut a Catalunya; dels que es consideren més catalans que espanyols, el 90%, i, finalment, entre els que es consideren tan catalans com espanyols, n'hi ha un terç que ha nascut a Catalunya i dos terços que han nascut a la resta de l'Estat. Per tant, tots els alts càrrecs que han nascut fora de Catalunya han manifestat un cert sentiment de pertinença espanyol (dos terços han donat el mateix pes a la catalanitat que a l'espanyolitat).

Pel que fa al lloc on han fet els estudis, tots els que es consideren únicament catalans i més del 90% dels que es consideren més catalans que espanyols han fet el batxillerat a Catalunya, mentre que entre els que es consideren tan catalans com espanyols n'hi ha un terç que ha fet el batxillerat a Catalunya i dos terços que han estudiat fora de Catalunya. No hi ha cap alt càrrec que hagi fet el batxillerat fora de Catalunya i que es consideri únicament català i ga rebé tots es consideren tan catalans com espanyols.¹²⁴ I pel que fa als estudis universitaris, més del 90% dels que es consideren únicament catalans i dels que es consideren més catalans que espanyols han fet els estudis universitaris a Catalunya, i dels que es consideren tan catalans com espanyols n'hi ha dos terços que els han fet a Catalunya i un terç, a fora.

¹²² Cal recordar que per mesurar la dosi de catalanitat he fet servir els indicadors següents: el lloc de naixement dels alts càrrecs, el lloc geogràfic on van fer els estudis (el batxillerat i els estudis universitaris), el lloc de naixement dels pares i la llengua materna.

¹²³ És a dir, les converses polítiques familiars sobre qüestions relacionades amb el nacionalisme i el catalanisme, i la catalanitat de l'ambient familiar.

¹²⁴ Si dividim els que han fet el batxillerat a Catalunya entre els que l'han fet a Barcelona i els que l'han fet a la resta de Catalunya, es pot observar com el sentiment català és més elevat en aquests últims.

També es pot establir algun tipus de relació entre, d'una banda, el lloc de naixement dels pares i la llengua materna, i, de l'altra, el sentiment de pertinença dels alts càrrecs. Així, el 95% dels que es consideren únicament catalans, el 70% dels que es consideren més catalans que espanyols i menys del 20% dels que es consideren tan catalans com espanyols són fills de pares nascuts a Catalunya. A mesura que hi ha un sentiment català més elevat hi ha més presència d'antecedents nascuts a Catalunya. Quant a la llengua materna, com es pot derivar del que s'acaba de dir, també es pot percebre la mateixa tendència. El 90% dels que es consideren únicament catalans, les tres quartes parts dels que es consideren més catalans que espanyols i la meitat dels que es consideren tan catalans com espanyols tenen com a llengua materna el català.

Per que fa als indicadors que s'han vist fins ara de la dosi de catalanisme, de les converses polítiques familiars i, més concretament, del contingut d'aquestes converses, que ja s'ha dit que cal estudiar com a actitud, es pot observar com gairebé el 80% dels alts càrrecs que diuen que el contingut de les converses eren qüestions relacionades amb el nacionalisme o el catalanisme expressen un sentiment de pertinença únicament català i la resta, més català que espanyol. En canvi, d'aquells que assenyaen com a contingut de les converses polítiques qüestions relacionades amb la democràcia, un 60% expressa un sentiment de pertinença únicament català, al voltant d'un 30% més català que espanyol i gairebé un 10% tan català com espanyol.

Finalment, l'últim dels indicadors és el de l'ambient familiar. Un elevat percentatge d'alts càrrecs que provenen de famílies amb un ambient familiar molt catalanista (el 79%) o catalanista (el 65%), quan expressen el seu sentiment de pertinença, fan servir l'opció únicament català. Dels que provenen de famílies amb un ambient familiar no gaire catalanista, la meitat se senten únicament catalans i l'altra meitat introdueixen un cert matis d'espanyolitat (més català que espanyol i tan català com espanyol). Finalment, són els que provenen d'un ambient familiar gens catalanista els que donen més espai a l'espanyolitat en el seu sentiment de pertinença. Així doncs, com queda resumit en la taula següent, aquí també cal veure una gran influència de la família en la modulació de les actituds polítiques

dels alts càrrecs.

Taula 31

SENTIMENT DE PERTINENÇA SEGONS LA CATALANITAT DE L'AMBIENT FAMILIAR .

	Molt catalanista	Catalanista	No gaire catalanista	Gens catalanista
Únicament català	79%	65%	50%	17%
Més català que espanyol ..	16%	35%	43%	17%
Tan català com espanyol ..	5%	-	7%	67%
Més espanyol que català ..	-	-	-	-
Únicament espanyol	-	-	-	-
	n=19	n=37	n=14	n=7

Com a conclusió cal dir que els alts càrrecs de l'Administració de la Generalitat se senten profundament catalans (més del 60% es considera únicament català i ningú fa preva en l'espanyol) i per sobre de la catalanitat i que aquells que se senten més catalans són els que tenen una trajectòria vital amb una dosi més alta de catalanitat, sobretot de catalanisme (és a dir, els que van viure els primers anys de la seva vida acompanyats d'un ambient familiar amb un fort protagonisme del catalanisme).

3.4.4 Autoubicació en l'eix esquerra-dreta

Abans de passar a l'anàlisi de les respostes, cal explicar alguns aspectes metodològics. L'escala que vaig presentar als alts càrrecs va des de l'1 (extrema esquerra) fins al 10 (extrema dreta). He preferit l'escala de l'1 al 10 a la de l'1 al 7 o la de l'1 al 5. En primer lloc, perquè, com que hi ha deu possibles respostes i com que el nombre d'opcions és parell, no hi ha cap opció que representi un centre pur i, de retruc, no hi ha la possibilitat de situar-se just al mig de l'escala, amb la

qual cosa evito la tendència centrípeta habitual en aquest tipus de preguntes¹²⁵. En segon lloc, perquè l'escala de l'1 al 10, com que té més opcions, admet més matisos i, alhora, requereix més precisió a l'hora d'autoubicar-s'hi. El matís i la precisió són necessaris si l'objecte d'estudi són les elits polítiques de l'administració, és a dir, individus amb estudis i força polititzats (amb coneixements polítics, amb idees polítiques, amb un contacte quotidià amb la política i sovint afiliats a partits polítics), dels quals és interessant conèixer el matís ideològic i als quals es pot demanar més precisió a l'hora de definir-se ideològicament¹²⁶.

Finalment, i també com a qüestió prèvia, per a l'anàlisi de les dades, si convé, es poden agrupar alguns valors de l'escala¹²⁷. L'escala que va de l'1 al 10 admet, com a mínim, dues possibles agrupacions:

A:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	EE		E		C		D		ED	
B:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	EE		E		CE		CD		D ED	

EE: extrema esquerra; E: esquerra; CE: centre-esquerra; C: centre; CE: centre-dreta; D: dreta; ED: extrema dreta.

He optat per fer servir l'opció B a l'hora d'ajuntar els valors de l'escala per analitzar-los. En primer lloc, perquè amb aquesta agrupació no es fa servir cap posició que porti l'etiqueta de centre, sinó que, o bé hi ha un decantament cap a

¹²⁵ Si es fa servir l'escala de l'1 al 10, en el moment de fer la pregunta cal advertir l'entrevistat -i així es va fer- que el centre de l'escala està situat entre el 5 i el 6, ja que si no es fa, l'entrevistat pot entendre que autoubicant-se en la posició 5 ho fa just al centre.

¹²⁶ El mateix interès i la mateixa exigència es pot predicar de les elits governamentals i de les parlamentàries.

¹²⁷ Aquesta possibilitat no hi és, o no hi és tant, en les escales que van d'1 a 7 o d'1 a 5, la qual cosa fa que l'escala 1 a 10 sigui més polivalent.

la dreta, o bé un decantament cap a l'esquerra. En segon lloc, perquè si bé es pot al·legar que l'opció A dona dos números a cada etiqueta o categoria i, per tant, és més equilibrada, penso que aquest equilibri aparent esdevé desequilibrat, ja que, actualment, els extrems polítics -molt despoblats- requereixen menys matisos que el centre polític, el qual en l'opció A només té dos números (el 5 i el 6: centre) i en l'opció B en té quatre (el 4 i el 5: centre-esquerra, i el 6 i el 7: centre-dreta). A causa de la tendència centrípeta dels partits polítics i de les ideologies polítiques, el centre s'ha anat eixamplant i, per tant, cada cop requereix més matisos per afinar la seva anàlisi, i aquests matisos són més fàcils de captar donant quatre números que només donant-ne dos.

Un cop fets aquests aclariments metodològics previs, cal començar per veure com s'autoubiquen els alts càrrecs de l'Administració catalana en l'eix esquerra-dreta. Els valors que han fet servir els alts càrrecs per autoubicar-se són els que van del 3 al 9, ambdós inclosos, i la mitjana és d'un 5,1, és a dir, en una posició de centre lleugerament decantada cap a l'esquerra. Els percentatges de cadascun dels valors són els següents:

Taula 32

AUTOUBICACIÓ EN L'EIX ESQUERRA-DRETA

1	-
2	-
3	6,5%
4	29,9%
5	16,9%
6	29,9%
7	5,2%
8	1,3%
9	1,3%
10	-
NS-NC	9,1%

n=77

I si s'agrupen els valors de la manera que acabo de proposar, es pot construir la taula següent:

Taula 33

UBICACIÓ EN L'EIX ESQUERRA-DRETA

Extrema esquerra	-
Esquerra	6,50
Centre-esquerra	46,80
Centre-dreta	35,10
Dreta	2,60
Extrema dreta	-
NS-NC	9,10

n=77

Les tres posicions on s'autoubiquen més alts càrrecs són el 4, el 5 i el 6, tot i que la primera i l'última obtenen els percentatges més elevats (el 30% cadascuna). Per tant, gairebé la meitat dels alts càrrecs se situen en una posició de centre-esquerra (4 i 5) i una mica més d'un terç, en una posició de centre-dreta (6 i 7). A més, també hi ha més alts càrrecs que se situen en posicions clarament d'esquerres que alts càrrecs que se situen en posicions clarament de dretes. L'alt percentatge d'alts càrrecs que es decanten cap a posicions d'esquerra (més de la meitat) pot resultar sorprenent. Cal insistir, però, en l'advertència que vaig fer a tots els alts càrrecs dient que el centre està entre el 5 i el 6 i que el 5 implica decantar-se més cap a l'esquerra i el 6 més cap a la dreta. A més, alguns alts càrrecs, després d'autoubicar-se en posicions d'esquerra i conscients d'haver-ho fet, em van comentar que la imatge conservadora que es té de la coalició CiU i de l'Administració que dirigeix és errònia. No obstant això, la tendència a situar-se en posicions pròximes al centre és la característica principal de l'autoubicació dels alts càrrecs en l'eix esquerra-dreta i, si es compara amb la de la població de Catalunya, encara es veu més aquesta tendència¹²⁸.

¹²⁸ Segons l'Enquesta Política a Catalunya (abril del 1992) de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials, la distribució en percentatges de la població de Catalunya (de divuit o més anys) dins l'eix esquerra-dreta és la següent:

De la divisió dels alts càrrecs segons la seva afiliació política se'n desprèn que els que estan afiliats a Convergència són els que se situen més a l'esquerra i els que estan afiliats a Unió més a la dreta. Entre uns i altres hi ha els "independents". Així, l'autoubicació mitjana dels convergents és un 4,6, la dels "independents" un 5,3 i la dels democratacristians un 5,6 (quadre 35). Les autoubicacions dels convergents van des del 3 fins al 6, és a dir, abracen, sobretot, posicions d'esquerra, les dels democratacristians es desplacen una casella a la dreta (del 4 al 7), és a dir, només se situen en posicions de centre (de centre-esquerra i, sobretot, de centre-dreta), i les dels "independents" van des del 3 fins el 9, és a dir, és on hi ha més dispersitat (taula 34). A més de la tendència dels convergents a situar-se més a l'esquerra que els democratacristians (el 60% dels convergents se situen en les posicions 3, 4 i 5, i el percentatge de democratacristians que opten per aquestes posicions és vint punts inferior¹²⁹)¹³⁰, hi ha una altra diferència entre

Extrema esquerra.....	0,8%
Esquerra.....	21,3%
Centre-esquerra.....	17,8%
Centre.....	26,4%
Centre-dreta.....	7,7%
Dreta.....	5,0%
Extrema dreta.....	1,0%
NS-NC.....	20,0%

n=1200

Cal advertir que l'escala utilitzada en aquest cas és la que va de l'1 al 7 (1 extrema esquerra, 2 esquerra 3 centre-esquerra 4 centre 5 centre-dreta 6 dreta, 7 extrema dreta)

¹²⁹ Cal dir, però que pràcticament tots els alts càrrecs democratacristians que se situen en posicions d'esquerra van voler deixar clar que Unió Democràtica de Catalunya és un partit que està situat més a l'esquerra que Convergència Democràtica de Catalunya, i que la ideologia democratacristiana cal qualificar-la d'esquerres, sobretot pel seu contingut social

¹³⁰ La tendència dels alts càrrecs afiliats a Unió Democràtica a situar-se en posicions més conservadores que no pas progressistes, també la trobem en els votants de la coalició CiU, els quals, segons l'Enquesta Política a Catalunya, de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials, l'abril del 1992 es distribuïen de la manera següent

Extrema esquerra.....	0,3%
Esquerra.....	7,8%
Centre-esquerra.....	13,2%
Centre.....	40,4%
Centre-dreta.....	17,7%
Dreta.....	8,1%

uns i altres que cal destacar: mentre que el 14% dels convergents no responen a la pregunta, tots els democratacristians hi responen. Aquesta major absència de resposta dels afiliats a CDC pot respondre al fet que aquest partit té una ideologia molt difusa o, fins i tot, una manca d'ideologia des de la perspectiva de l'eix esquerra-dreta¹³¹, ja que la seva base ideològica la trobem en l'eix nacional (en aquest sentit cal dir que en la pregunta sobre el sentiment de pertinença tots els convergents, menys un, responen), tot i que també cal destacar l'ambigüitat del nacionalisme d'aquest partit, que es pot considerar un *catch-all-party*¹³² o partit arreplegador¹³³, o, com diu el propi Jordi Pujol, un «partit de gent»¹³⁴. En canvi, Unió Democràtica és un partit amb una base ideològica més clara (tots els alts càrrecs que són membres d'aquest partit s'autoubiquen en l'eix esquerra-dreta

Extrema dreta.....	1,2%
NS-NC.....	11,4%

n=334

També aquí s'ha fet servir l'escala que va de l'1 al 7 (1: extrema esquerra, 2: esquerra, 3: centre-esquerra, 4: centre, 5: centre-dreta, 6: dreta, 7: extrema dreta) i fa referència a aquells que en les eleccions autonòmiques del 15 de març del 1992 van votar CiU.

¹³¹ Molts dels alts càrrecs afiliats a Unió Democràtica entrevistats van posar de manifest precisament la falta d'ideologia del partit soci de la coalició.

¹³² Sobre aquest concepte, vegeu KIRCHHEIMER, O. "El camino hacia el partido de todo el mundo" A: LENK, K., NEUMANN, F. (ed.) *Teoría y sociología críticas de los partidos políticos*. Barcelona: Anagrama, 1980, pàg. 328-347.

¹³³ No obstant això, Joan Marcet, en l'estudi sobre Convergència Democràtica de Catalunya, considera que «La tendència de CDC a buscar una base d'afiliació àmplia i la vocació de convertir-se en l'eix del panorama partitic català, a partir dels seus pressupòsits ideològics, l'aproximarien més aviat a la qualificació de 'partit d'integració social', sense que pugui arribar a considerar-se com un *Catch-All Party*, per les limitacions que troba en la seva implantació organitzativa i electoral, les quals deriven del seu propi projecte polític i de la concurrència de les altres forces polítiques catalanes, en especial aquelles que, com CC-UCD en determinats aspectes i ERC en d'altres, incideixen sobre un espai polític semblant i fins i tot coincident» (MARCET, J. *Convergència Democràtica de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1984, pàg. 125). Avui, però, crec que aquestes limitacions han desaparegut i que CDC pot entrar clarament dins la categoria del *catch-all-party*.

¹³⁴ Abans del VIII Congrés de Convergència Democràtica de Catalunya, sempre s'havia definit al partit com un partit de masses, però en aquest congrés Jordi Pujol el defineix com un partit de gent. I aquesta definició la va tornar a repetir en el IX Congrés, del 1992 (CDC. *1 partit per la Catalunya dels anys 90*. VIII Congrés, Barcelona: Convergència Democràtica de Catalunya, 1989, pàg. 34; CDC. *Construir la Catalunya del 2000*. IX Congrés, Barcelona: Convergència Democràtica de Catalunya, 1992, pàg. 5).

i expliciten el seu sentiment de pertinença), és un partit democratacristià, que difon la seva ideologia a tots els seus militants i que no es pot considerar com un *catch-all-party*¹³⁵. En les taules següents veiem com se situen els alts càrrecs de l'administració (convergens, democratacristians i "independents") en l'eix esquerra-dreta (taula 34) i com es poden ubicar seguint els criteris explicats més amunt (taula 35). Finalment, hi el quadre 35, en el qual trobem les autoubicacions mitjanes dels alts càrrecs segons la seva filiació política.

Taula 34

AUTOUBICACIÓ EN L'EIX ESQUERRA-DRETA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA
DELS ALTS CÀRRECS

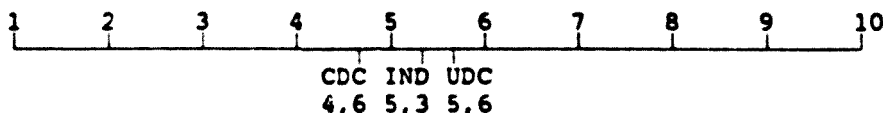
	CDC	IND	UDC
1	-	-	-
2	-	-	-
3	5,6%	11,5%	-
4	44,4%	19,2%	14,3%
5	11,1%	19,2%	28,6%
6	25,0%	26,9%	42,9%
7	-	7,7%	14,3%
8	-	3,8%	-
9	-	3,8%	-
10	-	-	-
NS-NC	13,9%	7,7%	-
	n=36	n=26	n=14

Taula 35

UBICACIÓ EN L'EIX ESQUERRA-DRETA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA
DELS ALTS CÀRRECS

	CDC	IND	UDC
Extrema esquerra	-	-	-
Esquerra	5,6%	11,5%	-
Centre-esquerra	55,5%	38,4%	42,9%
Centre-dreta	25,0%	34,6%	57,2%
Dreta	-	7,7%	-
Extrema dreta	-	-	-
NS-NC	13,9%	7,7%	-
	n=36	n=26	n=14

¹³⁵ Però quan es presenta coalitzat amb CDC, llavors esdevé una coalició *catch-all*. En canvi CDC és un partit *catch-all* i quan es presenta en coalició forma una coalició *catch-all* perquè és el partit que domina la coalició

Quadre 35**AUTOUBICACIÓ MITJANA DELS ALTS CÀRRECS EN L'EIX ESQUERRA-DRETA
SEGONS LA SEVA FILIACIÓ POLÍTICA**

Com es pot veure en el quadre 35, les mitjanes dels tres grups d'alts càrrecs ocupen tres espais poc distanciats però diferents en l'eix esquerra-dreta. Els convergents formen part de l'esquerra moderada de l'Administració, els democristians formen part de la dreta moderada i els "independents", tot i que és el grup on hi ha més heterogeneïtat, tenen una mitjana que se situa en una posició intermèdia entre els uns i els altres: tornen a ser el grup "frontissa".

Els departaments que obtenen una autoubicació mitjana més d'esquerres són, per ordre de més a menys: el d'Ensenyament; el de la Presidència (on hi ha un percentatge elevat d'alts càrrecs que no responen -el 18%-); el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i el de Sanitat i Seguretat Social, tot i que cal destacar el Departament de Cultura, en el qual tots els alts càrrecs se situen en posicions d'esquerra. I els que estan més a la dreta són, de més a menys: el de Comerç, Consum i Turisme, el de Medi Ambient, el de Política Territorial i Obres Públiques i el de Treball.

Pel que fa als trets característics dels alts càrrecs que se situen a l'esquerra i dels que se situen a la dreta, es poden trobar relacions entre aquesta autoubicació i la família de procedència, l'escola, la classe social i el sentiment de pertinença. Aquells que han optat per posicions d'esquerra provenen majoritàriament de famílies simpatitzants del bàndol republicà, mentre que els que se situen a la dreta provenen majoritàriament de famílies simpatitzants del bàndol nacional. També en la situació econòmica de la família de procedència es poden percebre algunes diferències, ja que els que se situen en posicions d'esquerres provenen de famílies més modestes econòmicament i els que s'autoubiquen en posicions conservadores, de famílies més benestants. Pel que fa a l'escola on van fer el batxillerat, mentre

que gairebé el 80% d'aquells que opten per autoubicar-se en posicions de dreta van anar a escoles privades i religioses, en el cas dels que se situen a l'esquerra el percentatge baixa fins al 50%, i, per tant, augmenten els percentatges dels que van anar a escoles públiques i a escoles privades no religioses. Finalment, pel que fa a altres actituds, cal dir que els que se situen a l'esquerra majoritàriament es consideren de classe social mitjana i els que se situen a la dreta, de classe social mitjana alta. I quant al sentiment de pertinença, els alts càrrecs que s'autoubiquen en posicions d'esquerra es consideren més catalans que els que se situen en posicions de dreta, la qual cosa pot explicar el fet que uns individus que es consideren d'esquerra participin en una administració dirigida per una coalició que no es defineix pel seu esquerranisme sinó pel seu nacionalisme. És a dir, la connexió d'aquestes persones amb la coalició és l'eix nacional i no l'eix esquerra-dreta.

CAPÍTOL 4

FORMACIÓ I OPINIÓ POLÍTiques DELS ALTS CÀRRECS

4. FORMACIÓ I OPINIÓ POLÍTQUES DELS ALTS CÀRRECS

4.1. Antecedents polítics familiars i personals

Abans d'analitzar la formació i l'opinió polítiques dels alts càrrecs de l'Administració catalana (la filiació política, el grau de militància, l'opinió que tenen d'alguns partits i organitzacions i la influència que creuen que exerceixen en la decisió política a Catalunya diversos grups, cossos, institucions i càrrecs de designació política de l'Administració), cal estudiar els antecedents polítics familiars i personals, és a dir, recapitular molt breument sobre el grau de politització de la família de procedència (filiació política del pares, simpatia cap algun dels dos bàndols de la Guerra Civil espanyola, vot dels pares i converses polítiques familiars) i estudiar els antecedents polítics personals des de dos punts de vista: si van ser represaliats per motius polítics abans del 1977 i si anteriorment han estat afiliats a un partit polític -i a quin.

4.1.1. Antecedents polítics familiars

Com ja s'ha vist en capítol anterior, els alts càrrecs de l'Administració catalana procedeixen de famílies bastant polititzades. Així, una mica més d'un 25% són fills de pares que van estar afiliats a un partit polític, més de la meitat recorden perfectament el partit que votaven els seus pares, més del 80% prové de famílies implicades políticament -encara que només sigui per simpatia- amb algun dels dos bàndols de la guerra civil espanyola i els dos terços dels alts càrrecs provenen de famílies on, freqüentment o ocasionalment, es parlava de política. Aquestes dades demostren, doncs, que en la gran majoria dels alts càrrecs hi ha un rerefons polític

familiar destacable: són individus que quan van entrar a ocupar càrrecs de designació política ja tenien un pòsit polític familiar que els mantenia relacionats amb el món de la política.

No obstant això, també s'ha pogut percebre una gran diferència entre els alts càrrecs que actualment estan afiliats a un partit polític i els que no ho estan. Així, els primers procedeixen de famílies molt més polititzades que no pas els "independents", i això es pot comprovar en cadascun dels paràmetres que s'han tingut en compte per mesurar el grau de politització familiar. Pràcticament tots els alts càrrecs "independents" són fills de persones que mai no han estat afiliades a cap partit polític, mentre que el 40% dels que pertanyen a un dels dos partits de la coalició CiU tenen ascendents que també van estar vinculats a un partit polític. També són els que estan afiliats els que més recorden quin partit polític van votar els seus pares i, mentre que hi ha "independents" que asseguren que els seus pares no van votar mai cap partit, no hi ha cap alt càrrec afiliat que així ho manifesti. Pel que fa a les simpaties familiars pels bàndols de la guerra civil espanyola també hi ha diferències significatives, ja que els alts càrrecs que actualment estan vinculats a un partit polític provenen, sobretot, de famílies pròximes al bàndol republicà -políticament més militants-, mentre que els alts càrrecs "independents" provenen, sobretot, de famílies pròximes al bàndol nacional i, a més, un de cada cinc de famílies sense simpaties per cap dels dos bàndols -políticament "neutrals". Finalment, també hi ha diferents orígens familiars entre uns i altres atenent a l'existència o no de converses polítiques dins l'àmbit familiar: el 70% dels "independents" mai o rares vegades parlaven de política a casa seva i, en el cas dels afiliats, aquest percentatge baixa fins al 30%. És per això, que es pot establir una relació entre una major politització familiar i una major vinculació política dels alts càrrecs.

4.1.2. Antecedents polítics personals

¿Quants i quins alts càrrecs de l'Administració de la Generalitat de Catalunya

van ser represaliats per motius polítics abans del 1977, és a dir, abans de les primeres eleccions democràtiques després del franquisme? Amb la resposta a aquesta pregunta, no només sabrem quants i quins són els alts càrrecs que abans del 1977 ja participaven activament en política¹, sinó que, a més, sabrem quants i quins alts càrrecs han viscut una situació traumàtica (ja que en la majoria dels casos ho ha estat) a causa de la seva activitat política. Per repressió política he entès qualsevol activitat sancionadora de l'Administració dirigida únicament a l'individu en qüestió i feta per raons de tipus polític: detenció, empresonament, tortures, expulsió del país, etcètera². És per això que sempre preguntava quin tipus de repressió havien patit i per quins motius s'havia produït, tot i que només s'ha codificat el fet d'haver estat sotmès o no a algun tipus de repressió i, en canvi, no s'ha codificat el tipus de repressió i el motius exactes de la repressió³.

Una cinquena part dels alts càrrecs de l'Administració catalana van ser represaliats abans del 1977. Tot i que no hi ha dades de contingut similar d'altres àmbits polítics per poder comparar, es pot considerar un percentatge gens menyspreable que ens indica que les elits polítiques de l'Administració catalana, com les elits polítiques parlamentàries i locals catalanes⁴, suposen un trencament clar amb el règim franquista. D'aquest grup d'alts càrrecs que van viure directament en la seva pròpia pell la repressió franquista, se'n pot dibuixar un determinat perfil. Majoritàriament són individus que se situen entre els quaranta i els seixanta anys, i gairebé la meitat es situen en la franja d'edat que va dels quaranta-cinc als quaranta-nou anys, els quals tenien entre uns vint-i-vuit i uns

¹ Amb això no vull dir que aquells que no han estat represaliats no hagin participat en política abans del 1977, sinó que els que han estat represaliats per motius polítics es pot pensar que han estat més implicats i més actius políticament.

² Pitarch i Subirats hi afageixen també les multes i els processos dels tribunals d'ordre públic o especials (PITARCH, I. E.; SUBIRATS, J. "Los diputados del Parlament de Catalunya de 1980". A: *Revista de Estudios Políticos* 1982, núm. 26, pàg. 154).

³ La majoria dels alts càrrecs que van manifestar haver estat represaliats no van voler entrar en gaires detalls a l'hora d'explicar el tipus de repressió. Pel que fa als motius, pràcticament tots simplement responien "per motius polítics".

⁴ Vegeu: BOTELLA, J. "Les élites polítiques de la Catalunya democràtica". A: *Papers*. 1990, núm. 33, pàg. 65-67.

trenta-dos anys l'any 1975. Pel que fa a la família de procedència, gairebé la meitat provenen de famílies on freqüentment es parlava de política i amb un ambient familiar molt catalanista; un terç són fills de pares que havien estat afiliats a un partit polític -sobretot, a Esquerra Republicana de Catalunya- i la meitat prové de famílies pròximes al bàndol republicà. Així doncs, la majoria dels represaliats provenen d'ambients familiars molt polititzats. Finalment, pel que fa al sentiment de pertinença i a l'autubicació en l'eix esquerra-dreta, els que han estat represaliats se senten majoritàriament únicament catalans (les tres quartes parts) i se situen en posicions d'esquerra (més de dues terceres parts).

També hi ha diferències entre els alts càrrecs afiliats a un partit polític i els que no ho estan, ja que els primers han estat políticament més represaliats (un de cada quatre) que els segons (un de cada deu), la qual cosa referma el que s'ha anat dient, és a dir, que els primers han tingut una vida més polititzada que els segons. Entre els que estan afiliats, mentre que un 30% dels alts càrrecs convergents van ser represaliats, en el cas dels demòcratacristians pràcticament no hi ha ningú. Per tant, són els alts càrrecs afiliats a Convergència i que procedeixen de famílies molt polititzades els que, abans del 1977, van tenir una activitat política més intensa o més radical.

El segon aspecte dels antecedents polítics personals és saber si amb anterioritat han estat afiliats a algun partit polític del qual després han sortit. El fet que els alts càrrecs siguin individus que, com ja ha quedat clar, han estat socialitzats en famílies on la política era molt present, pot fer pensar que en els primers anys de la transició, amb l'eufòria democràtica i amb la proliferació de tot tipus de partits polítics, molts d'ells es devien afiliar a algun d'aquests partits.

El 18% dels alts càrrecs han estat afiliats a un partit polític que posteriorment han abandonat. Les característiques personals que s'acaben de definir d'aquells que van ser represaliats gairebé es poden repetir en els alts càrrecs amb filiació política prèvia. Quant a l'edat, més de la meitat estan en el tram d'edat que va dels quaranta-cinc als cinquanta-quatre anys, és a dir, aquells que a l'any 1977, quan es van fer les primeres eleccions, estaven en la trentena. Pel que fa a la família de procedència, l'element que els distingeix és, sobretot, el fet que tots

pertanyien a famílies on es parlava de política (el 80% freqüentment i la resta ocasionalment), i també es pot percebre que provenen més que aquells que no tenen filiació prèvia de famílies on ja hi havia algun antecedent de militància política i de famílies pròximes al bàndol republicà (gairebé el 60%). I, finalment, entre els que han tingut una filiació política prèvia i els que no l'han tinguda, es pot veure com els primers tenen un sentiment de pertinença més català i se situen més a l'esquerra.

També és interessant saber quin ha estat el seu comportament posterior, és a dir, si han tornat a afiliar-se a un altre partit o si, en canvi, no ho han tornat a fer. Sobre això es pot observar com gairebé el 90% han tornat a entrar en un partit polític i la resta s'han mantingut "independents". Així, un de cada quatre dels alts càrrecs que actualment estan afiliats a un dels dos partits del Govern català han estat afiliats prèviament a un altre partit, mentre que, dels que actualment són "independents", menys del 10% ha seguit aquest itinerari. I pel que fa al partit al qual pertanyen actualment, cal dir que, mentre que una quarta part dels convergents han estat afiliats prèviament a un altre partit, en el cas dels demòcratacristians la proporció és d'una cinquena part. Així doncs, es pot observar que, d'una banda, la majoria d'aquells que han estat membres d'un partit que després han abandonat, han tornat a vincular-se a un altre partit i, d'altra banda, que hi ha més alts càrrecs afiliats a Convergència que provenen d'altres partits⁵ que no pas alts càrrecs afiliats a Unió.

Finalment, pel que fa als partits a què van pertànyer i que posteriorment van abandonar els alts càrrecs, d'entrada es pot dir que no hi ha cap partit que es pugui considerar com el bressol polític dels alts càrrecs. En primer lloc, perquè ja s'ha dit que només una cinquena part han estat afiliats prèviament i, en segon lloc, perquè els partits de procedència d'aquests alts càrrecs són molt dispersos⁶. L'únic que

⁵ Les dades que Joan Marcet ens presenta dels delegats al V Congrés de CDC, ens indiquen una taxa molt baixa d'experiència política anterior: «només un escàs 5,9 per cent dels delegats assenyalen una militància anterior al seu ingrés a Convergència» (MARCET, J. *Convergència Democràtica de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1984, pàg. 211).

⁶ Aquests partits són: Centristes de Catalunya, Convergència Democràtica de Catalunya, Democràcia Socialcristiana de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya, Front Obrer de Catalunya, Partit dels Socialistes de Catalunya, Partit Socialista Unificat de Catalunya, Unió de

es pot dir és que la meitat va pertànyer a partits d'esquerres i l'altra meitat, a partits conservadors.

També es pot observar que, mentre que els alts càrrecs que van estar afiliats prèviament i que posteriorment van entrar a Convergència procedeixen de partits molt diferents (Unió de Centre de Catalunya, Partit dels Socialistes de Catalunya, Front Obrer de Catalunya i, sobretot, Esquerra Republicana de Catalunya), els que posteriorment van entrar a Unió només procedeixen o bé de Centristes de Catalunya o bé de la Democràcia Socialcristiana de Catalunya. Aquest origen polític diferent dels alts càrrecs que actualment estan afiliats a CDC, els quals també cal considerar destacats membres del partit, pot haver facilitat la transformació d'aquest partit en un *catch-all-party*, ja que el fet d'anar agregant diverses sensibilitats polítiques dins del partit pot provocar una desideologització o una ambigüitat ideològica -susceptible de múltiples lectures- del partit. A més, en cap cas no trobem dos alts càrrecs que prèviament hagin estat afiliats en el mateix partit i que posteriorment s'hagin afiliat a partits diferents (a CDC o a UDC). Com ja s'ha vist en el capítol anterior i com es tornarà a veure en aquest, CDC i UDC són dos partits amb dos tarannàs ben diferents.

4.2. Filiació política

Un dels creuaments que més s'ha fet servir en l'anàlisi socio-demogràfica dels alts càrrecs i que també s'empra en aquest capítol és precisament el de la filiació política. En aquest apartat, a més de classificar els alts càrrecs segons la seva filiació política, s'estudiarà l'any d'entrada al partit dels que estan afiliats, l'agrupació a la qual pertanyen i, finalment, si són o han estat membres d'altres tipus d'associacions. Per tant, es començarà parlant de tots els alts càrrecs, se seguirà només amb aquells que estan afiliats i s'acabarà de nou fent referència a tot l'univers objecte d'estudi.

Aquestes dades ens donaran la clau de volta de la politització de l'Administració catalana. Ja s'ha vist en el primer capítol que es pot parlar de *politització formal* (estructural), ja que hi ha una àmplia zona i un gran nombre de càrrecs de designació política (totalment discrecional) dins de la seva estructura. Però ara es tracta de veure si els criteris que realment es fan servir per nomenar aquests càrrecs de designació discrecional són criteris polítics, és a dir, si també es pot parlar de *politització material* de l'Administració catalana, que és el tipus de politització que més defineix el grau de politització de les administracions. Com diu Rafael Jiménez Asensio, «el reparto de cargos entre las fuerzas políticas nos conduce a otra cuestión, sobre la que resulta difícil cualquier generalización: la simple pregunta de cuáles son los criterios que priman para la designación política de determinados puestos en la Administración, no tiene tampoco una respuesta unívoca. Hay casos, por ejemplo, en los que prima exclusivamente el criterio de la militancia política. En otros, por el contrario, se persigue afianzar la profesionalidad, pero siempre que se le añada también la militancia política. Y hay supuestos, también, en los que se busca principalmente un profesional cualificado, que si no milita en el partido gubernamental al menos sí se le exige una cierta sintonía (activa

o pasiva, según los casos) con el partido en el poder»⁷.

A més, també sabrem si aquells que estan afiliats ho va fer abans o després d'obtenir el càrrec públic, la qual cosa em permetrà aprofundir la teorització sobre l'Administració i la seva separació o no de la politització partidista. Finalment, s'analitzarà el grau d'associacionisme dels alts càrrecs i s'assenyalaran aquelles associacions que destaquen, per tal de veure amb quins àmbits socials s'han relacionat o estan relacionats els alts càrrecs de l'Administració.

4.2.1. *Filiació política i partit al qual pertanyen*

A priori, la pregunta sobre la filiació política era una de les quals no pensava aconseguir un nivell de resposta gaire elevat⁸. Si això hagués estat així, aquest capítol sobre la formació política dels alts càrrecs hagués quedat en no-res. Afortunadament, però, tots els alts càrrecs, tret d'un⁹, van respondre a la pregunta, la qual cosa m'ha permès, no només de comptabilitzar perfectament els alts càrrecs segons la seva filiació política, sinó també estudiar la seva formació política, el seu grau de militància i les seves actituds i opinions polítiques fent servir com a element de comparació la filiació política.

En primer lloc, cal presentar les xifres globals: de cada tres alts càrrecs, n'hi ha dos que estan afiliats i un que no ho està, i d'aquells que estan afiliats, poc més del 70% pertany a Convergència Democràtica de Catalunya i gairebé el 30% a

⁷ JIMÉNEZ ASENSIO, R. "Política y Administración: los puestos de designación política en las administraciones públicas". A: *Revista Vasca de Administración Pública*. 1992, núm. 32, pàg. 76.

⁸ L'estud: precedent d'Alfonso de Alfonso Bozzo no em feia tenir gaires esperances a l'hora d'aconseguir aquest tipus d'informació. «No hemos considerado la militancia partidista del personal estudiado por falta de datos exactos sobre el tema [...]. Se ha de indicar que no hemos podido contar con información directa procedente de los "altos cargos", además de que los órganos de la Generalitat responsables en materia de personal se negaron a facilitar cualquier dato al respecto» (ALFONSO, A. de. "Los 'altos cargos' de la Generalitat: ¿administradores o políticos?". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1982, núm. 25, pàg. 91).

⁹ Posteriorment, vaig aconseguir saber que està afiliat a Convergència Democràtica de Catalunya.

Unió Democràtica de Catalunya. Així doncs, des del punt vista de la filiació política, els alts càrrecs de l'Administració catalana es distribueixen de la manera següent:

Taula 36

FILIACIÓ POLÍTICA

Afiliats a CDC	46,8%
Afiliats a UDC	18,2%
No afiliats	33,8%
NS-NC	1,3%

n=77

D'aquestes xifres cal destacar-ne les observacions següents. En primer lloc, el fet que les dues terceres parts dels alts càrrecs estiguin afiliats a un dels dos partits que formen la coalició governamental a Catalunya em permet afirmar que a més de ser una Administració formalment polititzada, l'Administració autonòmica catalana és també materialment polititzada¹⁰ (o, com dirien altres autors¹¹, poc "professionalitzada"), és a dir, es pot parlar d'una elevada vinculació i fidelitat polítiques dels seus alts càrrecs¹² i, fins i tot, d'una certa tendència cap a l'*spoils system*¹³. El partit (CDC o UDC) és, doncs, una gran font de proveïment de

¹⁰ Pel que fa a la importància del reclutament en el concepte de politització en l'Administració, vegeu STAHLBERG, K. "La politisation de l'Administration publique Réflexions sur le concept, les causes et les conséquences de la politisation" A: *Revue Internationale des Sciences Administratives* 1987 num. 3 pag. 425-429

¹¹ Per exemple SERRANO T. *Características básicas de los directivos de la Administración del Estado en España* Madrid: Instituto Universitario Ortega y Gasset, 1993, pàg. 8. (Papeles de Trabajo, núm. 293)

¹² «...mucho más clara que en el caso de los "altos cargos" del gobierno de Madrid, de los *Directeurs* franceses o de los *Permanent Secretarys* británicos» (ALFONSO, A. de. "Los 'altos cargos' de la Generalitat ¿administradores o políticos?" A: *Revista de Estudios Políticos* 1982, núm. 25, pàg. 86)

¹³ Sense arribar, evidentment, al nivell de l'Administració americana, on el sistema de l'*spoils system* o de repartiment de llocs públics a càrrec del partit guanyador en les eleccions «afecta a unos 2.500 altos funcionarios, es decir, a un 23 por 100 (mientras que en países como en Gran Bretaña o Francia afecta sólo al 2,5 y 1,2 por 100, respectivamente)» (JEREZ, M. "La composición de las élites en los Estados Unidos". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1985, núm. 48, pàg. 85). Alfonso de Alfonso Bozzo també parla d'*spoils system* en el seu treball sobre els alts càrrecs de l'Administració catalana (ALFONSO, A. de. "Los 'altos cargos' de la Generalitat: ¿administradores o políticos?". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1982, núm. 25, pàg. 90, 99). Per

càrrecs polítics de l'Administració¹⁴. Si bé no hi ha dades exactes que permetin veure l'evolució de la filiació política dels alts càrrecs, Alfonso de Alfonso Bozzo va calcular que la filiació política dels secretaris generals i directors generals de l'Administració catalana l'any 1981 era molt baixa: «alrededor de un 18 por 100»¹⁵, la qual cosa em permet apuntar que el grau de politització material de l'Administració catalana durant aquests més de deu anys ha augmentat extraordinàriament, sobretot si tenim en compte que «à mesure qu'un même parti reste plus longtemps au pouvoir, le recours aux "political" et aux "presidential appointees" devienne moins nécessaire»¹⁶. Aquelles administracions, com la catalana, on no hi ha tradició funcional ni, per tant, influències del cossos funcionals (al contrari que passa en certa mesura a l'Administració central espanyola¹⁷ i, sobretot, a l'Administració francesa¹⁸), la politització formal és

Max Weber, amb l'*spoils system* s'aconsegueix tenir una «administración de aficionados» i amb «una corrupción y un despilfarro inigualables» (WEBER, M. *El político y el científico*. Madrid. Alianza, 1986, pàg. 102, 141).

¹⁴ Max Weber ja va observar que a causa de l'augment de càrrecs que va comportar la burocratització dels estats els partits, cada com més, «son vistos por sus seguidores como un medio para lograr el fin de procurarse un cargo» (WEBER, M. *El político y el científico*. Madrid. Alianza, 1986 pàg. 101).

¹⁵ ALFONSO, A. de "Los 'altos cargos' de la Generalitat ¿administradores o políticos?" A: *Revista de Estudios Políticos* 1982, núm. 25, pàg. 91

¹⁶ TIMSIT, G. "Le modèle occidental d'administration". A: *Revue Française d'Administration Publique* 1982, núm. 23, pàg. 463

¹⁷ No obstant això, pel que fa a l'Administració espanyola de la dècada dels vuitanta, Alejandro Nieto percep com «el partido se ha apoderado inexorablemente, primero de los altos cargos y luego, en la medida que ha habido candidatos, de los inmediatamente inferiores. En lo cual se revela no sólo el afán de premiar clientelas y fomentar fidelidades sino también el recelo inicial que el Gobierno tenía frente a los burócratas del período anterior.

Esta tendencia -según los gustos- puede interpretarse como una medida prudente para rodearse de funcionarios fieles y vocacional e ideológicamente al servicio de los impulsos gubernamentales o bien como una expresión descarnada del viejo, y al parecer no olvidado, principio del botín» (NIETO, A. "La Administración y la burocracia del Estado en la década de los ochenta". *Revista Vasca de Administración Pública*. 1985, núm. 13, pàg. 180).

També Tomás-Ramón Fernández fa referència a la politització de l'Administració d'aquesta mateixa època (FERNÁNDEZ, T. R. "Les réformes de la fonction publique en France et en Espagne". A: *Revue Française d'Administration Publique*. 1986, núm. 38, pàg. 79-80). En canvi, Jaime Montalvo considera que «au moment de l'accession au pouvoir des socialistes, on a sans doute pu enregistrer quelques pressions plus ou moins opportunistes, ce qui est inévitable, mais il n'y a eu en aucune façon de politique délibérée et consciente de "spoils system" dès lors qu'il s'agissait des postes de direction n'ayant pas un caractère politique accentué. A titre d'exemple, observons qu'au

converteix també en politització material¹⁹, és a dir, els càrrecs de designació política es cobreixen atenent a criteris preeminentment polítics²⁰. Això provoca una reducció de les expectatives de carrera dins de la funció pública, que pot desanimar aquells que ja han iniciat aquesta carrera, sobretot si, com ha passat a l'Administració catalana, són joves²¹, o a aquells que encara l'han d'iniciar. A Catalunya, cal afegir-hi l'existència d'altres factors que, al meu entendre, també tendeixen a comportar una major politització material de l'Administració: el paper secundari o la poca influència del Parlament i l'existència d'un govern de coalició. La presència des de fa anys d'una gran majoria parlamentària i governamental (d'un govern que té el suport de la majoria absoluta del Parlament) ha anat llimant protagonisme al Parlament i ha anat augmentant el pes de l'Administració, la qual

ministère de la *Presidencia*, ce sont moins de la moitié des directeurs généraux qui ont une affiliation au parti socialiste» (Table Ronde "Évolutions récentes et perspectives d'avenir des fonctions publiques française et espagnole" A *Revue Française d'Administration Publique*, 1986, núm 38, pàg 89)

¹⁸ L'indicador del grau de politització de l'Administració francesa el trobem, com destaca Jean-Paul Costa, en els gabinets ministerials, on «la liberté de recrutement y est totale». Els gabinets ministerials són un dels «facteurs essentiels du rapprochement du politique et de l'administratif et de la politisation de l'administration» (COSTA J. P. "Politisation de la fonction publique et alternance en France" A *Revue Française d'Administration Publique*, 1986, núm 38, pàg 60)

¹⁹ Ja que, com assenyalen Gérard Timsit i Céline Wiener, «la tentation est grande [] pour les hommes politiques de s'assurer la fidélité de l'administration par une obligation de loyalisme ou par le clientélisme, et spécialement de réserver les postes de responsabilité à des adeptes de leurs conceptions» (TIMSIT, G., WIENER, C. "Administration et politique en Grande-Bretagne, en Italie et en République fédérale d'Allemagne" A *Revue Française de Science Politique*, 1980, núm 3, pàg 527).

²⁰ A França hi ha, en canvi, una Administració formalment polititzada, però no materialment, ja que qui controla en bona mesura el nomenament dels càrrecs de designació política són els *grands corps* de l'Administració francesa. Pel que fa als problemes que comporta l'escassa politització material de l'alta Administració francesa, vegeu RAFFI, G. "Le reclassement des directeurs" A *Pouvoirs*, 1987, núm 40, pàg 31-37, CARCASSONNE, G. "La souhaitable neutralité". A *Pouvoirs*, 1987, núm 40, pàg 92-94

²¹ El fet que a principis dels anys vuitanta entressin a l'Administració catalana funcionaris joves i que en pocs anys arribessin al capdamunt de la carrera funcional, ha comportat, com han assenyalat diversos alts càrrecs, una frustració generalitzada que sovint ha menat cap a comportaments difícils de conjugar amb una pretesa eficàcia i eficiència de l'Administració. En general, com diu Renate Mayntz, els funcionaris tendeixen a reivindicar una carrera funcional més llarga, una reducció dels càrrecs de designació política i que la filiació a un partit polític no sigui un factor decisiu pel reclutament dels alts càrrecs (MAYNTZ, R. *Sociologia de la Administración Pública*. Madrid Alianza, 1985, pàg 87, 211).

cosa comporta que la iniciativa política la tingui gairebé només l'Administració i que, per tant, la provisió dels càrrecs de comandament polític de l'Administració es faci, sobretot, atenent a criteris predominantment polítics, ja que d'aquesta manera s'assegura una aplicació fidel del programa polític. I pel que fa als governs de coalició (a Catalunya en tenim des del 1980), com ja s'ha vist en el capítol segon provoquen un cert creixement artificial de l'estructura administrativa precisament com a conseqüència de la voluntat dels partits que formen la coalició de cobrir el màxim de càrrecs de designació política i, per tant, d'abastar el màxim d'àrees d'influència política amb persones vinculades al partit. La falta d'uns cossos funcionaris potents, la reduïda influència política del Parlament i l'existència d'un govern de coalició són tres grans factors que poden explicar la politització material de l'Administració catalana. No obstant això, el fet que una tercera part dels alts càrrecs siguin persones que no pertanyen a cap partit polític pot indicar també una certa entrada de l'especialista i o del tècnic (d'aquells que han estat reclutats segons aquests criteris) en els llocs de comandament polític de l'Administració.

Una segona observació que es desprèn de l'anàlisi de les dades és que el fet que aproximadament de cada quatre alts càrrecs afiliats, tres són convergents i un, democratacristià (com si s'apliqués la quota del 75% per Convergència i del 25% per Unió), fa que el grup predominant dins dels alts càrrecs sigui el d'aquells que estan afiliats a Convergència, seguit dels "independents" i, en últim lloc, el dels afiliats a Unió. I una darrera observació és que, com era fàcil de preveure, no hi ha cap alt càrrec que estigui afiliat a un partit diferent dels dos que estan coalitzats en el Govern català.

Pel que fa a la divisió entre secretaris generals i directors generals, s'observa com proporcionalment els secretaris generals -la segona autoritat del departament- estan més vinculats a partits polítics (el 86%) que els directors generals (el 60%)²². Com ja s'ha vist en el segon capítol, els secretaris generals acostumen

²² En el cas espanyol, com assenyala Juan Santamaría, les elits burocràtiques de l'Administració tenen un «*degré de politisation inversement proportionnel à son niveau organique*» (SANTAMARIA, J. "Le statut de la fonction publique en Espagne...". A: *Revue Française d'Administration Publique*. 1986, num. 38, pàg. 11).

a ser persones de més confiança política del conseller que els directors generals, ja que, quan canvia un conseller, també canvia el secretari general, cosa que no acostuma a passar amb els directors generals. Aquesta major confiança política dels secretaris generals pot explicar el fet que, proporcionalment, estiguin més lligats a partits polítics que els directors generals, ja que els partits polítics són el principal fòrum de creació de confiança política.

Pel que fa al partit al qual militen, les tres quartes parts dels secretaris generals amb carnet són de Convergència i l'altra quarta part, d'Unió, i en el cas dels directors generals, els percentatges són del 70% i del 30%, respectivament. Per tant, en els secretaris generals es veu més clar el reflex de la quota entre els dos partits (entre d'altres raons perquè només hi ha un secretari general per departament i perquè, com acabo de dir, és una figura d'absoluta confiança dels consellers, en els quals s'aplica rigorosament la quota) i en els directors generals, en canvi, hi ha més flexibilitat (ja que n'hi ha més d'un per departament i, a més, és una figura que requereix un perfil més especialitzat que a vegades és difícil de trobar dins del partit). En definitiva, doncs, el grau de politització material és més elevat en els secretaris generals que en el dels directors generals, és a dir, és més elevat a mesura que puja el rang jeràrquic.

Amb la distribució dels alts càrrecs pels diversos departaments de l'Administració segons la seva afiliació política, es pot saber quina és la presència d'alts càrrecs "independents" en aquells departaments on hi ha un conseller de Convergència i en aquells on n'hi ha un d'Unió, si hi ha més presència d'"independents" en aquells departaments que es poden qualificar de més tècnics i, finalment, quina és la presència de democratacristians en departaments assignats a Convergència i la de convergents en departaments assignats a Unió; en definitiva, veure si l'assignació de la direcció d'un departament a un partit comporta o no que els seus alts càrrecs siguin també del mateix partit o, dit encara d'una altra manera, veure quins són els departaments més permeables a la presència d'alts càrrecs de l'altre partit o d'"independents".

Es pot començar dient que és difícil trobar un alt càrrec democratacristià en un departament assignat a Convergència i un de convergent en un departament

assignat a Unió. Només hi ha quatre casos: a Governació, a Ensenyament, a Justícia i a Benestar Social. Dels tres departaments assignats a Unió, només n'hi ha un -Justícia- amb un alt càrrec afiliat a Convergència; però, mentre que en el Departament de Justícia no hi ha cap alt càrrec "independent", sí que en trobem en el de Treball i en el de Comerç, Consum i Turisme (els altres dos assignats a Unió Democràtica). I pel que fa als departaments assignats a Convergència, només en tres hi ha alts càrrecs afiliats a Unió: un a Governació, un a Ensenyament i un a Benestar Social. En canvi, el percentatge d'alts càrrecs "independents" és més elevat en els departaments assignats a Convergència que no pas en els assignats a Unió, ja que, tret del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i del de Benestar Social, en la resta hi ha "independents" i, a més, en tots el percentatge d'"independents" supera la quarta part (menys a Governació, on, com s'ha vist, també hi ha alts càrrecs d'Unió). No obstant això, també cal dir que els departaments on, proporcionalment, hi ha més presència d'"independents" són el d'Economia i Finances, el de Política Territorial i Obres Públiques i el de Medi Ambient: els dos primers es poden considerar departaments tècnics²³ i l'últim és l'únic departament on hi ha un conseller "independent". Finalment, mentre que només hi ha dos departaments on no hi ha cap alt càrrec afiliat a CDC (Treball i Comerç, Consum i Turisme), n'hi ha vuit -alguns de molt importants- on no n'hi ha cap de democratacristià (Presidència; Economia i Finances; Cultura; Sanitat i Seguretat Social; Política Territorial i Obres Públiques; Agricultura, Ramaderia i Pesca, Indústria i Energia, i Medi Ambient).

Com a conclusió, es pot dir que els departaments assignats a Convergència són més permeables que els assignats a Unió a la presència d'alts càrrecs "independents", però no a la presència d'alts càrrecs afiliats a Unió. Per tant, l'assignació d'una cartera a un partit comporta que en aquell departament no es cobreixin els càrrecs de designació política amb persones que pertanyen a l'altre partit de la coalició. Fer-ho és l'excepció. I, finalment, també es pot dir que aquells departaments que es poden qualificar de més tècnics tendeixen a ser més

²³ Com ho consideren BAKEMA, W. E ; SECKER, J. P. "Ministerial Expertise and the Dutch Case". A: *European Journal of Political Research*. 1988, núm. 16, pàg. 165-166.

permeables a la presència d'alts càrrecs "independents".

Tota aquesta anàlisi es pot resumir en la taula següent:

Taula 37

DISTRIBUCIÓ DELS ALTS CÀRRECS SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA I SEGONS EL DEPARTAMENT A QUÈ PERTANYEN

	CDC	UDC	IND	NS-NC	
Presidència	64%	-	36%	-	n=11
Governació	75%	13%	13%	-	n=8
Economia i Finances	14%	-	72%	14%	n=7
Ensenyament	40%	20%	40%	-	n=5
Cultura	50%	-	50%	-	n=4
Sanitat i Seguretat Social	50%	-	50%	-	n=4
Política Territorial i Obres Públiques ..	37%	-	63%	-	n=8
Agricultura, Ramaderia i Pesca	100%	-	-	-	n=4
Treball	-	80%	20%	-	n=5
Justícia	20%	80%	-	-	n=5
Indústria i Energia	75%	-	25%	-	n=4
Correg, Consum i Turisme	-	75%	25%	-	n=4
Benestar Social	80%	20%	-	-	n=5
Medi Ambient	33%	-	67%	-	n=3

4 2 2. Any d'entrada al partit i agrupació a que pertanyen

En aquest segon apartat només es fa referència als alts càrrecs que actualment pertanyen a un o a dos partits que formen la coalició CiU i, per tant, se n'exclouen els "independents". A causa de la gran dispersitat d'anys d'entrada al partit s'han agrupat de la manera següent: els que van afiliar-s'hi abans del 1980 i els que ho van fer després. S'ha agafat la data del 1980 perquè va ser l'any en què es van fer les primeres eleccions autonòmiques i l'any en què Convergència i Unió va començar a dirigir l'Administració autonòmica catalana. La meitat dels alts càrrecs van començar a militar abans d'aquesta data i l'altra meitat després, la qual cosa ens indica que la majoria dels que estan afiliats ja fa més de deu anys que són membres del partit: són militants històrics. I comparant els que pertanyen a Convergència i els que pertanyen a Unió es pot observar com, mentre que la

majoria dels convergents hi van entrar abans del 1980 (el 53%), la majoria dels demòcratacristians ho van fer després d'aquest any (el 57%). Finalment, pel que fa als departaments, aquells on hi ha més militants històrics són el de la Presidència, el de Treball i el de Benestar Social. En canvi, hi ha quatre departaments on tots els alts càrrecs que estan afiliats van entrar al partit després de la primera victòria electoral de CiU: el d'Economia i Finances, el de Cultura, el de Justícia i el de Comerç, Consum i Turisme.

Amb aquestes dades ja es pot saber què va passar primer en el temps: el fet d'afiliar-se al partit (a CDC o a UDC) o el fet d'obtenir el càrrec polític, ja que, si la meitat dels alts càrrecs van entrar al seu partit abans de les primeres eleccions autonòmiques, és evident que la majoria va entrar primer al partit i després va obtenir el càrrec públic. Concretament, més del 80% dels que estan vinculats a un partit polític primer es van afiliar al partit i després van ser nomenats alts càrrecs. A més, gairebé el 60% van afiliar-se al partit més de cinc anys abans d'obtenir el càrrec polític²⁴. En resum, doncs, la immensa majoria dels alts càrrecs de l'Administració catalana que actualment pertanyen a un dels dos partits de la coalició CiU han seguit un itinerari en el qual primer hi ha l'entrada al partit i després d'uns anys -no immediatament-, l'ocupació d'un càrrec polític de l'Administració. Per tant, no només es pot afirmar, com ja s'ha vist, que el partit és una font de reclutament d'elits politico-administratives, sinó que, a més, es pot pensar que s'ocupen càrrecs de responsabilitat política dins de l'Administració «as a reward for long years of organizational service»²⁵ dins del partit. Per Rafael Jiménez Asensio, quan el reclutament d'aquells que han d'ocupar càrrecs de designació política es fa en nuclis externs a l'Administració, «se genera otro tipo de problemas adicionales: desconocimiento habitual de la realidad en la que tienen que intervenir, utilización disfuncional de ese tipo de puestos como posible pasto

²⁴ Fins i tot es podria pensar que hi ha alts càrrecs que abans d'obtenir un càrrec polític ja tenien algun càrrec dins de l'Administració i que la seva entrada al partit es va produir després d'entrar a l'Administració i abans d'obtenir el càrrec polític. Però els que es troben en aquesta situació són poc més del 10%.

²⁵ MARVICK, D. "Continuities in Recruitment Theory and Research: toward a New Model". A: EULAU, H.; CZUDNOWSKI, M. M. (ed.). *Elite Recruitment in Democratic Politics*. Nova York: Sage Publications, 1976. pàg. 36.

de clientelas políticas, sensación de inestabilidad laboral, conciencia de encontrarse de paso en la Administración, etc.»²⁶. Més endavant, però, intentaré comprovar alguns aspectes d'aquesta agosarada interpretació de Jiménez Asensio.

Pel que fa a l'agrupació a la qual pertanyen els alts càrrecs que estan afiliats, m'interessa saber si són membres d'una agrupació territorial o d'una agrupació sectorial. Els que pertanyen a agrupacions sectorials acostumen a tenir més influència dins dels partits, ja que pertànyer a una agrupació sectorial indica una major especialització política, una major dedicació a un aspecte conegut per l'afiliat, i això fa que, a l'hora de fer els programes polítics els partits encarreguin als membres de les agrupacions sectorials la redacció -l'elaboració d'un projecte polític- d'aquelles qüestions que estan sota el seu àmbit d'actuació.

Més de la meitat dels alts càrrecs (el 56%) que estan afiliats a un partit polític pertanyen a una agrupació territorial, les dues cinquenes parts a una agrupació sectorial i la resta (el 4%, i tot ells membres de Convergència) reconeix desconèixer l'agrupació a la qual pertany. Aquest 40% d'alts càrrecs que pertanyen a una agrupació sectorial (dels quals gairebé un terç diu que pertany a dues agrupacions sectorials) ens indica, encara que sigui aviat per afirmar-ho, que els alts càrrecs de l'Administració que estan afiliats són persones influents dins del partit.

Proporcionalment, els afiliats a Convergència pertanyen més a agrupacions sectorials i, per tant, semblen ser més influents dins del partit que els afiliats a Unió, ja que mentre que el 70% dels democristians pertanyen a agrupacions territorials, en el cas dels convergents el percentatge baixa fins a poc més de la meitat. Però hi ha una dada que matisa aquesta diferència: el 40% dels afiliats a Unió que pertanyen a agrupacions territorials resideixen fora del Barcelonès (en el cas dels convergents el percentatge baixa dotze punts), la qual cosa afavoreix la militància territorial i en dificulta la sectorial.

Finalment, es pot veure com els que pertanyen a agrupacions sectorials del

²⁶ JIMÉNEZ ASENSIO, R. "Administración y empleo público en la comunidad autónoma del País Vasco: un balance". A: AUTORS DIVERSOS. *Estudios sobre el Estatuto de Autonomía del País Vasco*. Oñati: HAEE IVAP, 1991, vol. III, pág. 1390.

partit tendeixen a ser membres de sectorials relacionades amb el departament al qual pertanyen. Així, per exemple, tots els alts càrrecs dels departaments de Cultura, d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i de Comerç, Consum i Turisme que pertanyen a una sectorial del partit són membres, respectivament, de la sectorial de Cultura²⁷, de la d'Agricultura i Pagesia, i de la de Comerç, Consum i Turisme. D'aquí es pot concloure, encara que provisionalment (més endavant caldrà confirmar-ho), que els alts càrrecs de l'Administració que estan afiliats, a més de dirigir les diverses direccions generals i secretaries generals dels diversos departaments, fan de pont entre el partit i l'Administració, la qual cosa pot comportar, al meu entendre, una "submissió" del partit a allò que es decideix des dels llocs de comandament de l'Administració. Aquest fet, que també passa en altres comunitats autònomes i a l'Administració central, sovint provoca conflictes entre l'aparell del partit i l'aparell de l'administració, ja que el primer considera que el partit es converteix en un simple vehicle o instrument per legitimar l'accés al poder polític, però sense decisió ni influència, i el segon considera que s'han de resoldre els conflictes polítics quotidians sense el vist-i-plau o la iniciativa del partit. Aquests conflictes entre partit i administració, que seran analitzats més endavant i que s'intenten resoldre, com s'ha dit en el primer capítol, col·locant al capdamunt de les piràmides del partit i de l'administració la mateixa persona, sempre són incòmodes per als que ocupen llocs de comandament polític dins de l'Administració i frustrants per als que dirigeixen l'organització del partit²⁸.

4.2.3. *Pertinença a altres tipus d'associacions*

Com diu Renate Mayntz, els "funcionaris polítics" «mantienen de modo manifiesto fuertes contactos con otros sectores sociales a través de su pertenencia

²⁷ La sectorial de Cultura és la que té més alts càrrecs que en són membres: el 20% dels que pertanyen a agrupacions sectorials.

²⁸ Així m'ho va manifestar en una entrevista personal un dels secretaris d'organització d'un dels dos partits que estan en el Govern català.

a asociaciones y organizaciones y a través de los cargos adicionales que desempeñan en los sectores de la economía, de las corporaciones, de los partidos y de la ciencia. Esto es importante no sólo como ampliación de horizontes, sino también de un modo muy concreto como fuente de informaciones para su actividad. El componente actitudinal manifestado en tales actividades, unido al valor político de las relaciones consiguientes, es importante ya a la hora de su reclutamiento para puestos de la cúspide administrativa y no es primeramente una consecuencia de su alta posición»²⁹. Així, en aquest apartat no només pretenc saber el nivell d'associacionisme dels alts càrrecs de l'Administració catalana, és a dir, el nombre d'associacions a què pertanyen, sinó també a quines associacions pertanyen o pertanyien. A més, la pregunta està formulada en present i en passat, per tal de poder conèixer amb quins àmbits socials s'han relacionat en el passat i amb quins es relacionen ara.

Pràcticament tots els alts càrrecs són o han estat membres d'algun tipus d'associació (professionals, socio-econòmiques, científiques, culturals, esportives, religioses, estudiantils, de barri, etcètera) i només n'hi ha un 8% que no han estat mai associats. Aquest percentatge d'alts càrrecs que no han estat mai membres d'associacions es pot considerar bastant alt, ja que és sorprenent trobar individus amb un nivell de politització alt que no hagin entrat mai en cap associació. Tots aquells que van manifestar no haver entrat mai en cap associació actualment tampoc pertanyen a cap partit polític, tret d'un afiliat a CDC que també s'hi va incloure. Per tant, aquells alts càrrecs que no estan vinculats a cap partit polític són també menys associacionistes que els que hi estan vinculats.

Pel que fa al nombre, les respostes van des d'un sola associació fins a vuit. La mitjana és de només tres associacions, la qual es pot considerar molt baixa si tenim en compte que no només es pregunta per les associacions a les quals es pertany en l'actualitat, sinó també per aquelles a què es pertanyia en el passat. Només poc més d'un 10% passa de les cinc associacions. No obstant això, aquests percentatges sobre el nombre d'associacions segurament estan per sota

²⁹ MAYNTZ, R. *Sociología de la Administración Pública*. Madrid Alianza, 1985, pàg 214-215.

de la realitat, ja que a vegades és difícil recordar (sobretot quan no es tenen gaires segons per fer-ho) a quines organitzacions i associacions es pertany o es pertanyia, i a vegades hi alguna associació a la qual no es vol fer referència.

Fixant-nos en el nombre d'associacions, també es poden veure diferències entre els alts càrrecs que actualment pertanyen a un partit polític i els "independents". Així, mentre que la mitjana dels primers és de 3,2 associacions, la dels segons baixa un punt -2,2-, la qual cosa confirma que els "independents" són, en general, menys associacionistes que els que estan afiliats. I també hi ha diferències entre alts càrrecs convergents i democratacristians, en el sentit que els primers mostren una tendència més gran cap a l'associacionisme, ja que la seva mitjana és de 3,5 associacions i la dels democratacristians, de 2,7. Són, doncs, els alts càrrecs convergents els que més participen en altres tipus d'associacions i organitzacions.

Finalment, pel que fa a quines associacions i organitzacions pertanyen o pertanyien els alts càrrecs, cal dir que hi ha una gran diversitat³⁰. No obstant això, n'hi ha algunes que destaquen. En primer lloc, hi ha les professionals, és a dir, els col·legis professionals (d'advocats, d'economistes, d'enginyers, etcètera). En segon lloc, els clubs esportius de diversos esports i de diversos llocs, però, sobretot, el Futbol Club Barcelona. En tercer lloc, hi ha molts alts càrrecs que són membres d'Òmnium Cultural³¹, tot i que també n'hi ha que pertanyen a altres associacions culturals catalanes. En quart lloc, trobem les associacions religioses de tot tipus i, finalment, en cinquè lloc, els grups d'escoltes. Els col·legis professionals, el Futbol Club Barcelona, l'Òmnium Cultural, les associacions

³⁰ El fet d'optar per una pregunta oberta dificulta la comptabilitat de les associacions a les quals pertanyen els alts càrrecs. Si hagués posat una llista tancada potser hauria obtingut un altre resultat, però aquí m'interessava no només saber si pertanyen o pertanyien a unes determinades associacions sinó també buscar l'espontaneïtat de les respostes i, per tant, la diversitat, i obrir al màxim el ventall de possibles respostes. La resposta oberta requereix més esforç de memòria a la persona entrevistada i, per tant, pot fer que n'oblidi unes quantes. Però això, que és un inconvenient, queda compensat pel fet de conèixer altres tipus d'associacions que s'escaparien d'una llista tancada.

³¹ També hi havia molts delegats del V i del VI Congrés de CDC membres d'Òmnium Cultural (MARCET, J. *Convergència Democràtica de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1984, pàg. 217).

religioses i l'escoltisme són tipus d'associacions i organitzacions que han estat molt importants en l'associacionisme català.

4.3. Grau de militància i influència dins del partit a què pertanyen

En aquest tercer apartat, que torna a fer referència només a aquells alts càrrecs que estan afiliats, pretenc saber, d'una banda, si són individus amb una gran activitat dins del partit o si no hi estan gaire implicats, és a dir, si es poden considerar militants del partit o simplement afiliats³², i, d'altra banda, si, a més, són militants influents dins del partit. Per saber-ho bàsicament tindrè en compte dues qüestions: l'assistència als congressos del partit i el fet d'haver tingut o de tenir algun càrrec dins del partit. En l'apartat anterior ja s'ha vist que un percentatge bastant elevat dels alts càrrecs que estan afiliats (el 40%) són membres d'agrupacions sectorials, la qual cosa, com s'ha dit, també indica un major grau d'implicació i d'influència dins del partit.

La hipòtesi que defenso és que la majoria dels alts càrrecs de l'Administració que pertanyen a un partit polític són persones que han participat activament en el partit, és a dir, que abans d'entrar a l'Administració hi ha una activitat prèvia de *militància* política dins del partit. Això no vol dir que tots els militants (afiliats actius) poden arribar a ser alts càrrecs de l'Administració, ja que, a més d'altres característiques que ja he analitzat, crec que també cal que siguin militants influents i, com assenyala Panebianco, *militants arribistes*, és a dir, que participen en el partit guiats per un *incentiu selectiu*³³, material, de poder, d'estatus, i, per tant, abans d'obtenir un càrrec polític a l'Administració aconseguixen llocs de responsabilitat dins del partit: hi ha una interconnexió entre les elits de partit i les elits polítiques de l'Administració. En aquest sentit cal dir que CDC considera que la militància és el camí més habitual per accedir a qualsevol tipus de càrrec públic i «és bàsicament a través d'aquests càrrecs que el militant pot realitzar la seva

³² Pel que fa als diversos nivells d'adhesió als partits polítics, vegeu MOLAS, I *Los partidos políticos* Barcelona Salvat, 1973, pàg. 108.

³³ PANEBIANCO, A. *Modelos de partido* Madrid Alianza, 1990, pàg. 69.

acció com a tal»³⁴. Finalment, aquestes dues característiques -ser militants i ser persones influents dins del partit- crec que han d'estar més accentuades en els alts càrrecs democratacristians que en els convergents, ja que UDC és i, sobretot, era un partit molt més petit que CDC (Unió tendia més cap a un partit de notables i Convergència tendia més cap a un partit de masses) i es va trobar amb una responsabilitat de govern i amb una responsabilitat administrativa que va haver de cobrir amb els *militants* -pocs- del partit i, més concretament, amb les seves elits -encara més reduïdes. Així doncs, crec que a Unió Democràtica hi ha més interconnexió entre les elits del partit i les de l'Administració que no pas a Convergència.

4.3.1. Assistència als congressos del partit

L'assistència als congressos del partit pot ser un bon indicador, no només del grau de militància sinó també del d'influència d'aquells alts càrrecs que estan afiliats a un partit polític. Els militants que assisteixen als congressos tendeixen a influir més en el partit que els que no hi assisteixen i, per tant, es pot pensar que a com més congressos han assistit, més influents són: el que ha assistit a tots els congressos des que està afiliat es pot considerar més militant i més influent que el que ha assistit a un quants i encara més que el que no ha assistit a cap. Com que recordar exactament a quants o a quins congressos del partit s'ha assistit pot ser difícil, s'han donat als alts càrrecs tres possibles respostes: assistència a tots els congressos des que està afiliat, a alguns o a cap. A l'hora de comparar les respostes dels alts càrrecs segons el partit al qual pertanyen, cal tenir en compte que Unió Democràtica de Catalunya ha fet més congressos que Convergència Democràtica de Catalunya³⁵, que en fa amb més freqüència³⁶ i que mentre que

³⁴ CDC: *Què és CDC?*. Barcelona. Convergència Democràtica de Catalunya, 1985, pàg. 7.

³⁵ Els congressos que ha fet Convergència Democràtica de Catalunya són: I Assemblea General (novembre del 1974), II Assemblea General (novembre del 1975), III Assemblea General (març del 1976), IV Congrés (gener del 1977), V Congrés (abril del 1978), VI Congrés (febrer del 1981), VII Congrés (gener del 1985), VIII Congrés (gener del 1989), IX Congrés (octubre del 1992 -

quasi tots els congressos d'Unió han estat oberts a tots els afiliats, els de CDC es regeixen pel sistema de compromissaris³⁷. I també cal tenir en compte que hi ha alguns alts càrrecs que des que estan afiliats al partit només han viscut un o dos congressos, sobretot en el cas de Convergència³⁸, i que, si hi han assistit, se'ls considera com a persones amb un elevat grau de militància i influència. I també es pot donar el cas d'un militant que ho sigui des de fa molt de temps però que en canvi hagi deixat d'anar a un o dos congressos, el qual se'l considera com un individu menys militant que l'anterior. No obstant aquestes advertències prèvies, penso que les respostes donades pels alts càrrecs segueixen sent un bon indicador per conèixer el grau de militància i d'influència en el partit.

Més del 60% dels alts càrrecs de l'Administració de la Generalitat de Catalunya que estan afiliats han assistit a tots els Congressos que ha fet el seu partit des que militen, gairebé el 30% a alguns i un 10% a cap. Aquestes xifres ens indiquen, doncs, que, efectivament, els alts càrrecs que estan afiliats es poden

aquest últim, després de les entrevistes-) Els congressos d'Unió Democràtica de Catalunya han estat els següents: I Congrés (octubre del 1932), II Congrés (octubre del 1933), III Congrés (abril del 1934), IV Congrés (abril del 1935), V Congrés (juny del 1976), VI Congrés (octubre del 1977), VII Congrés (setembre del 1978), VIII Congrés (maig del 1979), IX Congrés (1980), X Congrés (novembre del 1981), XI Congrés (desembre del 1982), XII Congrés (desembre del 1983), XIII Congrés (octubre del 1984), XIV Congrés (novembre del 1985), XV Congrés (novembre del 1986), XVI Congrés (novembre del 1987), XVII Congrés (març del 1990), XVIII Congrés (juny del 1992 - després de les entrevistes-)

³⁶ Així, si posem per cas hi ha dues persones que van afiliar-se el primer de gener del 1981, una a Convergència i l'altra a Unió, i totes dues diuen que han assistit a tots els congressos que ha celebrat el seu partit des que hi van entrar, l'afiliada a Convergència haurà assistit a quatre congressos i l'afiliada a Unió a nou, és a dir, a més del doble.

³⁷ L'article 15 dels estatuts d'Unió Democràtica de Catalunya diu que: «Abans de cada convocatòria del Congrés, el Consell Nacional determinarà si aquell s'ha de celebrar pel sistema de compromissaris o bé amb l'assistència de tots els afiliats». Segons fonts de la direcció del partit democratacristià, dels divuit congressos que ha fet el partit només tres s'han celebrat pel sistema de compromissaris (entre els quals hi ha els dos últims). En canvi, Convergència Democràtica de Catalunya, que com es desprèn de l'article 28 a) dels seus estatuts també preveu la possibilitat de l'assistència de tots els militants en els congressos del partit, només ha fet, també segons fonts de la direcció del partit, dos congressos seguint aquest sistema (les dues primeres assemblees, quan CDC encara no era un partit). Vegeu també FAULÍ, J. *Convergència és així* Barcelona Edicions 62, 1991.

³⁸ Així, per exemple, aquells que van entrar a CDC el febrer del 1985 només han pogut assistir a un sol Congrés, el VIII, del gener del 1989, ja que l'últim es va fer després de fer les entrevistes.

qualificar de militants influents dins dels seus respectius partits, sobretot, si tenim en compte que més de la meitat fa més de deus anys que són al partit.

Comparant els afiliats a CDC i els afiliats a UDC, s'observa que, mentre que la meitat dels primers han assistit a tots els congressos, en el cas dels democratacristians el percentatge va més enllà del 90%. La diferència entre uns i altres és, doncs, molt gran, i encara és més accentuada si tenim en compte que, com acabem de veure, Unió celebra congressos molt més sovint que Convergència. Finalment, mentre que gairebé el 15% dels convergents no han assistit mai a un congrés del partit, de democratacristians que es trobin en la mateixa situació no n'hi ha cap. D'això se'n pot concloure que els alts càrrecs afiliats a Unió són persones més militants i més influents dins dels seu partit que els alts càrrecs afiliats a Convergència.

4.3.2. *Interconnexió entre elits de partit i elits de l'Administració*

Un indicador més clar per refermar la hipòtesi de l'elevat grau de militància i d'influència dins del partit dels alts càrrecs de l'Administració que estan afiliats, és saber si han tingut o tenen algun càrrec dins del partit, és a dir, si hi ha algun tipus de relació entre les elits de partit i les elits polítiques de l'Administració. Ocupar càrrecs de responsabilitat en el partit implica més activitat i més influència que no ocupar-ne cap. No obstant això, no tots els càrrecs que hi ha dins d'un partit són iguals, i és per això que també cal veure concretament quins són aquests càrrecs.

Gairebé el 60% dels alts càrrecs que estan afiliats han ocupat un càrrec dins del partit³⁹. La xifra és, doncs, bastant alta i ens indica que hi ha un lligam entre les elits de partit i les elits de l'Administració: del total dels alts càrrecs de

³⁹ Xifra lleugerament inferior a la del conjunt dels diputats del Parlament de Catalunya de l'any 1980 (sobretot, a la dels que pertanyen a partits d'esquerreres) i lleugerament superior a la dels diputats d'aquest mateix Parlament que eren membres de la coalició CiU (PITARCH, I. E.; SUBIRATS, J. "Los diputados del Parlament de Catalunya de 1980". A: *Revista de Estudios Políticos* 1982, núm 26, pàg 155, 167).

l'Administració catalana, gairebé el 40% han tingut o tenen un càrrec dins del partit. Si es compara aquesta xifra amb el 4% d'alts càrrecs que l'any 1981 tenien experiència de direcció partidista, la qual cosa semblava «reforzar la idea de la creació de una élite ejecutiva separada de la élite política *strictu sensu* en el futuro»⁴⁰, es pot concloure novament que, en aquests més de deu anys, ha augmentat extraordinàriament el grau de politització material de l'Administració catalana i que el partit s'ha convertit en una de les vies més clares per aconseguir un càrrec de responsabilitat política dins de l'Administració, la qual cosa referma la consideració de l'elit política de l'Administració com una elit política *strictu sensu*. L'evolució de l'Administració catalana ha seguit, doncs, un camí diferent del que dibuixava Alfonso de Alfonso Bozzo, el qual considerava que si bé els alts càrrecs de l'Administració «se encuentran en su inicio más cerca de su inclusión en la categoría de "personal político" *strictu sensu* que en la de "élite burocrática" debido a la sobrepolitización añadida en su origen por la utilización del *spoils system* para su nombramiento», «cabe esperar que en la medida en que se profundice y establezca el proceso de transferencias de servicios se facilitará la continuidad, al aumentar la valoración de la profesionalidad y especialización por encima de la fidelidad política» i que «esta vinculación de la continuidad con la continuación del proceso de transferencias implicará, además, la aproximación de la caracterización del grupo a la categoría de "élite burocrática"»⁴¹.

Pel que fa a la distinció entre convergents i democratacristians, s'observa que gairebé el 80% dels que estan afiliats a Unió tenen o han tingut algun càrrec dins d'aquest partit i d'afiliats a Convergència que n'hagin aconseguit un, n'hi ha la meitat. Els alts càrrecs democratacristians són, doncs, uns militants més influents dins del seu partit que els convergents.

I, concretament, quins càrrecs han ocupat? El 30% dels que han ocupat un càrrec de partit han aconseguit arribar a formar part del màxim òrgan del seu partit

⁴⁰ ALFONSO, A. de. "Los 'altos cargos' de la Generalitat: ¿administradores o políticos?". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1982, núm. 25, pàg. 98.

⁴¹ ALFONSO, A. de. "Los 'altos cargos' de la Generalitat: ¿administradores o políticos?". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1982, núm. 25, pàg. 99-100.

(el Comitè Executiu Nacional en el cas de CDC i el Comitè de Govern en el cas d'UDC)⁴² i un 45% han arribat a ser membres del Consell Nacional dels seus respectius partits. El 25% restant han ocupat càrrecs en comitès comarcals o en comissions del partit, o han estat presidents de sectorials. Així doncs, a gairebé tots se'ls pot qualificar d'elits del partit, ja que pràcticament tots han format part d'òrgans clau. I si se separen els afiliats a Convergència i els que militen a Unió, es pot veure en quin dels dos hi ha més transvasament de les elits del partit cap a l'Administració: una mica menys d'una cinquena part dels afiliats a Convergència que han ocupat un càrrec en el partit han estat membres del Consell Executiu Nacional, mentre que d'afiliats a Unió que hagin arribat al Comitè de Govern, que és l'òrgan equivalent, n'hi ha més de la meitat (uns i altres, menys un, també han assistit a tots els congressos que ha fet el partit des que són militants)⁴³. I pel que fa als que han estat membres del Consell Nacional, en el cas de Convergència n'hi ha un 60% i en el cas d'Unió una mica menys d'un 20% (tots els d'Unió han assistit a tots els congressos que ha fet el partit des que són militants i en el cas de convergents, només la meitat). Per tant, és evident que a Unió Democràtica hi ha més transvasament de les elits d'aquest partit cap a l'Administració. La majoria dels alts càrrecs democratacristians han arribat a ser membres del màxim òrgan del partit (el Comitè de Govern) i la majoria dels alts càrrecs convergents han arribat a ser membres del Consell Nacional.

Els departaments on hi ha més alts càrrecs que són també elits del partit són, en el cas de Convergència, el de la Presidència, el de Política Territorial i Obres Públiques i el de Benestar Social, i en el cas d'Unió, el Departament de Treball, on el 60% dels seus càrrecs han arribat a formar part del Comitè de Govern del partit. Això fa que, entre els alts càrrecs, a més de la relació administrativa i departamental, a vegades també hi ha una relació de partit, la qual cosa pot

⁴² Tot i que el Consell Executiu Nacional pot nomenar un Secretariat Permanent i el Comitè de Govern, una Comissió Permanent

⁴³ Segons l'article 36 dels estatuts de Convergència Democràtica de Catalunya, el Comitè Executiu Nacional està format per un mínim de 21 i un màxim de 27 membres. I segons l'article 27 dels estatuts d'Unió Democràtica de Catalunya, el Comitè de Govern està format per 15 membres. Així doncs, el Comitè de Govern d'UDC és més reduït que el Comitè Executiu Nacional de CDC.

complicar la primera, ja que un pot ser subordinat d'un altre a l'Administració i estar en un mateix òrgan del partit⁴⁴.

En resum, els alts càrrecs de l'Administració que estan afiliats són persones actives i influents dins del partit a què pertanyen, sobretot els que són membres d'Unió Democràtica. A més, n'hi ha molts, sobretot també els que estan vinculats al partit democratacristià, que també se'ls pot considerar clarament elits del partit, ja que han aconseguit càrrecs dins d'òrgans decisoris del partit (a l'Executiva o al Consell Nacional). Així, mentre que en el cas dels alts càrrecs afiliats a Convergència es pot parlar, segons la terminologia de Panebianco, de *militants arribistes*, en el cas dels alts càrrecs afiliats a Unió Democràtica es pot parlar, seguint també la terminologia del politicòleg italià, de membres de la *coalició dominant* del partit⁴⁵ o, com diria Michels⁴⁶, de l'oligarquia del partit. El militants arribistes convergents també van ser descoberts i definits per Maria Rosa Virós i Jacint Jordana en un estudi sobre CDC i UDC: «En un polo, están los militantes con una identificación elevada con el partido, fervientes nacionalistas, socializados en ambientes próximos a aquél. En el polo opuesto, aparecen los militantes con una identificación mediana, más escépticos y relativistas, cuya gran dedicación no se debe a la identificación con el partido (pues éste no podría identificarse con ningún proyecto político) sino al interés personal de hacer una "carrera" burocrática y de poder dentro de la organización y o de la Generalitat»⁴⁷.

⁴⁴ Aquesta complicació ha estat manifestada, per exemple, per més d'un alt càrrec del Departament de Treball.

⁴⁵ Per Panebianco, la *coalició dominant* és el grup reduït de persones que tenen el poder del partit, les quals controlen -o són les que més controlen- el que anomena les *zones d'incertesa*, és a dir, els factors al voltant dels quals es desenvolupen les activitats vitals de l'organització (les relacions del partit amb l'entorn, els canals de comunicació i d'informació del partit, l'elaboració i la interpretació posterior de les regles formals internes del partit, el seu finançament, i el reclutament i la promoció de la militància) (PANEBIANCO, A.: *Modelos de partido*. Madrid: Alianza, 1990, pàg. 83-103).

⁴⁶ MICHELS, R.: *Los partidos políticos*. Buenos Aires: Amorrortu, 1983.

⁴⁷ VIRÓS, M. R. i JORDANA, J. "Exploraciones sobre la participación en los partidos políticos de Cataluña: el caso de CDC / UDC". Comunicació presentada al VII Congrés de la Asociación Española de Ciencia Política y Derecho Constitucional, Girona, 16 de març del 1989, pàg. 35.

Si a més tenim en compte que gairebé tots aquells que han ocupat un càrrec dins del partit van afiliar-se amb una anterioritat de més de cinc anys abans d'aconseguir un càrrec polític a l'Administració i també abans d'ocupar altres càrrecs dins l'Administració, es pot concloure que una de les fonts de reclutament de les elits polítiques de l'Administració catalana són els militants dels partits que estan coalitzats en el Govern i, més concretament, aquells que han ocupat càrrecs importants dins del partit.

4.4. Percepció de la política catalana

En aquest apartat i en el següent s'analitzaran alguns aspectes de la percepció que els alts càrrecs tenen de la política catalana i dels actors socials i polítics que hi intervenen. Més concretament, s'estudiarà quin és, segons els alts càrrecs, el principal problema polític de Catalunya i quins són els objectius polítics prioritaris avui a Catalunya, o, dit d'una altra manera, què és el que més preocupa les elits polítiques de l'Administració. A més, també s'estudiarà com valoren l'actual quota d'autogovern de Catalunya i la influència política a Catalunya del Govern central. A partir de l'estudi d'aquestes percepcions podré destil·lar la dosi de nacionalisme dels alts càrrecs i, de retruc, veure quins en tenen més: els afiliats a Convergència, els militants d'Unió o els "independents".

A l'hora d'analitzar la percepció de la política catalana també cal tenir present la conjuntura política del moment, ja que aquesta pot influir clarament en la identificació d'un problema o d'un objectiu com a més important. Sobre això cal destacar com a principals aspectes de la conjuntura política catalana en el moment en què es van fer les entrevistes, la negociació de la cessió del 15% de l'IRPF a les comunitats autònomes i la proximitat de les eleccions autonòmiques del 15 de març del 1992.

4.4.1. *Principal problema polític i objectius polítics prioritaris de Catalunya*

La pregunta sobre quin consideren els alts càrrecs que és el principal problema polític de Catalunya era de resposta oberta. L'espontaneïtat de la resposta ha comportat una gran diversitat de respostes que es van haver d'agrupar en diversos grups que han quedat perfilats de la manera següent:

1) El primer grup de respostes és aquell que porta l'etiqueta de "finançament", és a dir, el d'aquells individus que consideren que el principal problema de Catalunya és el del finançament autonòmic, el d'aconseguir més recursos econòmics per a Catalunya.

2) El segon grup l'he anomenat "Constitució i Estatut", és a dir, són les respostes d'aquells que pensen que el principal problema és el desplegament de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, una interpretació de la Constitució espanyola més favorable als interessos de Catalunya, ampliar les competències per a Catalunya i, en definitiva, aconseguir més poder polític per a Catalunya.

3) El tercer grup de respostes porta el nom de "model d'estat", el qual engloba aquells alts càrrecs que consideren que cal definir d'una vegada el model d'estat que es vol aconseguir: estat autonòmic, estat federal, estat independent...

4) Un quart grup de respostes l'he anomenat "qüestions socials", i és el d'aquells que assenyalen com a principal problema algun aspecte de tipus social: la integració dels immigrants, l'atur, la justícia social, l'habitatge, les infraestructures, l'ecologia, etcètera.

5) Un cinquè grup és el que porta el nom d'"integració europea" i engloba els que consideren com a principal problema tot el que suposa o pugui suposar per a Catalunya la integració europea.

6) Un sisè grup de respostes és el de la "connexió social", en el qual trobem aquells alts càrrecs preocupats per l'allunyament actual entre les institucions i la societat, per la manca de participació dels ciutadans en el poder públic, etcètera.

7) Finalment, hi ha un darrer grup de respostes que porta el nom d'"altres", on hi ha aquelles respostes que no he pogut englobar en cap dels anteriors grups.

Els dos primers grups de respostes són els que em permetran definir la dosi de nacionalisme dels alts càrrecs. El tercer grups de respostes sobre la definició del model d'estat no l'he inclòs com a paràmetre per mesurar la dosi de nacionalisme, d'una banda, perquè no ens indica cap a quina direcció es vol fer aquesta definició i, d'una altra banda, perquè més endavant analitzaré la valoració que fan els alts càrrecs de la quota d'autogovern que actualment té Catalunya.

Una mica més d'una quarta part dels alts càrrecs consideren que el principal problema polític a Catalunya és el del "finançament"⁴⁸; una altra quarta part estan preocupats per una interpretació de la Constitució i de l'Estatut més favorable als interessos de Catalunya; un de cada cinc, per les "qüestions socials"; una mica menys d'un 10%, per definir el model d'estat que es vol per a Catalunya; un 5%, per les conseqüències que pot comportar per a Catalunya la integració europea, i un menys d'un 5% creu que el problema és la manca de connexió entre les institucions catalanes i la societat (taula 38).

Taula 38

PRINCIPAL PROBLEMA POLÍTIC DE CATALUNYA

Finançament	27,3%
Constitució i Estatut	24,7%
Qüestions socials	19,5%
Model d'estat	7,8%
Integració europea	5,2%
Connexió social	3,9%
Altres	7,3%
NS-NC	3,9%

n=77

⁴⁸ Una dada significativa sobre el finançament autonòmic és que el 100% dels representants d'interessos sòcio-econòmics (sectors industrials dominants, petites i mitjanes empreses, cambres de comerç i indústria, patronals, sindicats, organitzacions agràries), institucionals (federacions de municipis), professionals (advocats, arquitectes, enginyers, economistes, metges, periodistes) o difusos (grups ecologistes, associacions culturals, organitzacions de consumidors i usuaris, etc.) catalans entrevistats en l'estudi de Francesc Morata, consideren que "és necessària una major autonomia financera" (MORATA, F. "Institucionalización y rendimiento político del Estado autonómico". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1992, núm. 76, pàg. 264, 291).

Per tant, hi ha dos grups de respostes que destaquen. En primer lloc, el del finançament autonòmic, és a dir, el d'aquells que donen una resposta clarament influïda per la conjuntura política del moment: la reclamació de més diners per a Catalunya i, concretament, la cessió del 15% del IRPF a les comunitats autònomes. En segon lloc, el de la millor interpretació de la Constitució i de l'Estatut en benefici dels interessos de Catalunya, és a dir, els que opten per donar com a resposta el principal discurs polític de la coalició CiU des de la seva creació el 19 de setembre de 1978. Les xifres globals, doncs, permeten concloure que els dos grups de respostes que predominen (els quals sumen més de la meitat dels alts càrrecs) són els que tenen com a rerefons les relacions entre l'Estat i Catalunya, i més concretament, la reivindicació de més poder polític i o econòmic per Catalunya, és a dir, els que tenen com a rerefons el discurs principal del nacionalisme. Per tant, ja es pot començar a afirmar, tot i que caldrà confirmar-ho, que un dels aspectes que caracteritzen als alts càrrecs és també el fet de tenir una forta dosi de nacionalisme.

La relació entre el sentiment de pertinença (que és un dels indicadors de la dosi de catalanisme) i la dosi de nacionalisme és clara, ja que es pot percebre com més de la meitat dels alts càrrecs que es consideren únicament catalans s'insereixen dins dels dos grups de respostes que m'han servit per mesurar la dosi de nacionalisme ("finançament" i "Constitució i Estatut"), mentre que la resta d'alts càrrecs (els que es consideren més catalans que espanyols i els que es consideren tan catalans com espanyols, és a dir, els que introdueixen la paraula espanyol en el seu sentiment de pertinença) no arriben a la meitat (deu punts per sota).

Segons la filiació política dels alts càrrecs ("independents", convergents i democratacristians), es pot observar com no tots tenen les mateixes preocupacions polítiques. Efectivament, pels "independents" el principal problema polític de Catalunya és la mala interpretació de la Constitució i el reduït desplegament de l'Estatut (el 27%); pels convergents, el finançament autonòmic (un terç), i pels democratacristians, definir el model d'estat que es vol aconseguir (gairebé el 30%). En general, doncs, uns donen més importància a la reivindicació de més poder polític; uns altres, a la reivindicació de més poder econòmic, i uns altres, a la

redefinició teòrica del model d'estat.

Els alts càrrecs "independents" destaquen tres grans problemes. En primer lloc, com acabo de dir, allò que he inclòs sota l'etiqueta "Constitució i Estatut", i, en segon lloc, el finançament autonòmic i les "qüestions socials" (tot dos amb el mateix percentatge -el 23%-). La resta de grups de respostes, tret del d'"altres", no passen del 5%. Els alts càrrecs convergents, en canvi, després del finançament autonòmic, pensen que un dels principals problemes és la mala interpretació de la Constitució i la retallada de l'Estatut (un 28%). En canvi, només un 14% mostren una gran preocupació per les "qüestions socials" i encara menys, per la indefinició del model d'estat que cal reivindicar des de Catalunya. Finalment, la majoria d'alts càrrecs democratacristians, com s'ha vist, es mostra molt preocupat per definir quin model d'estat que cal reivindicar des de Catalunya. En segon lloc, hi ha, d'una banda, els que destaquen com a principal problema el finançament autonòmic, i, d'una altra, els que assenyalen com a principal problema les "qüestions socials" (un 21% en cada grup).

Si se sumen els percentatges d'aquells alts càrrecs que donen respostes que se situen dins dels dos grups de respostes que serveixen per mesurar la dosi de nacionalisme ("finançament" i "Constitució i Estatut"), s'observa que són els alts càrrecs convergents els que tenen una dosi de nacionalisme més gran (la suma dels percentatges és de 61,1%) i els democratacristians, els que en tenen una de més petita (35,7%). Entre els uns i els altres hi ha els alts càrrecs "independents" (50%). Per tant, a més d'una dosi de catalanitat i de catalanisme més gran, els alts càrrecs convergents també tenen una dosi de nacionalisme més gran.

Taula 39
PRINCIPAL PROBLEMA POLÍTIC DE CATALUNYA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA
DELS ALTS CÀRRECS

	CDC	IND	UDC
Finançament	33,3%	23,1%	21,4%
Constitució i Estatut	27,8%	26,9%	14,3%
Qüestions socials	13,9%	23,1%	21,4%
Model d'estat	2,8%	3,8%	28,6%
Integració europea	8,3%	3,8%	-
Connexió social	2,8%	3,8%	7,1%
Altres	5,6%	11,5%	7,1%
NS-NC	5,6%	3,8%	-
	n=36	n=26	n=14

En gairebé tots els grups de respostes, els percentatges dels "independents" se situen entre els dels convergents i els dels democratacristians, és a dir, fan de "frontissa" entre els uns i els altres, cosa que també s'ha pogut percebre en el sentiment de pertinença i en l'autoubicació en l'eix esquerra-dreta. I pel que fa als percentatges de convergents i democratacristians, també es pot observar, com a tendència general, que els dels afiliats a Convergència són superiors als dels militants d'Unió en les qüestions més econòmiques i jurídiques (finançament, integració europea i millor interpretació de la Constitució en benefici dels interessos de Catalunya), mentre que els percentatges dels democratacristians són superiors als dels convergents en les qüestions més ideològiques i socials (indefinió del model d'estat, manca de connexió entre les institucions i la societat, qüestions socials o problemes dels ciutadans). Segurament, una causa d'aquest fet caldria buscar-la en la línia ideològica que segueixen els dos partits: la democràcia cristiana, en el cas d'Unió, i el nacionalisme, en el cas de Convergència.

Pel que fa a l'anàlisi per departaments, cal dir que n'hi ha cinc on el principal grup de respostes és considerar el finançament autonòmic com el principal problema polític de Catalunya: Ensenyament (60%); Agricultura, Ramaderia i Pesca (50%); Indústria i Energia (50%); Comerç, Consum i Turisme (50%), i Presidència (46%). Són quatre els departaments on el grup de respostes que predomina és el d'aquells que mostren preocupació per les "qüestions socials": Medi Ambient (67%), Governació (50%), Justícia (40%) i Política Territorial i Obres Públiques (38%). En tres departaments, allò que més preocupa els alts càrrecs és la mala interpretació que es fa de la Constitució i el reduït desplegament de l'Estatut de Catalunya: Cultura (50%), Sanitat i Seguretat Social (50%) i Benestar Social (40%). El Departament de Treball és l'únic on predominen els que pensen que el problema principal és la indefinió del model d'estat que es vol reivindicar des de Catalunya (un 40%). Finalment, en el Departament d'Economia i Finances hi ha un 30% que destaquen com a principal problema el que he englobat dins l'etiqueta "Constitució i Estatut" i un altre 30%, la "integració europea". En aquest departament, que va ser l'encarregat de negociar la cessió del 15% del IRPF,

només un alt càrrec va considerar com a principal problema de Catalunya el finançament autonòmic.

Després de saber quins és el principal problema polític de Catalunya segons els alts càrrecs, cal saber quins objectius polítics consideren més prioritaris a Catalunya. Aquí es va presentar una llista de nou objectius, dels quals n'havien d'escollir dos. És, per tant, una pregunta amb multiresposta i, per tant, la suma dels percentatges no ha de ser 100, sinó 200, i, a més, hi ha un tant per cent d'entrevistats que només van escollir un objectiu (són aquell 20% que trobem en "cap opció més"). La llista dels nou objectius és la següent:

- 1- Assolir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya.
- 2- Disminuir les diferències econòmiques i socials.
- 3- Agilitar la normalització lingüística del català.
- 4- Ajudar l'economia catalana de cara al mercat europeu.
- 5- Evitar el clientelisme i la corrupció política.
- 6- Potenciar el sentiment nacional català.
- 7- Protegir el medi ambient i la natura.
- 8- Augmentar el pes de Catalunya a Espanya.
- 9- Tenir uns serveis públics de qualitat.

Les opcions número 1, 3, 6 i 8 són les que em poden ajudar a definir la dosi de nacionalisme dels alts càrrecs. Les respostes dels alts càrrecs són les següents:

Taula 40

ELS DOS OBJECTIUS POLÍTICS PRIORITARIS A CATALUNYA

Assolir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya ...	80,5%
Disminuir les diferències econòmiques i socials	16,9%
Agilitar la normalització lingüística del català	1,3%
Ajudar l'economia catalana de cara al mercat europeu	22,1%
Evitar el clientelisme i la corrupció política	7,8%
Potenciar el sentiment nacional català	9,1%
Protegir el medi ambient i la natura	6,5%
Augmentar el pes de Catalunya a Espanya	3,9%
Tenir uns serveis públics de qualitat	27,3%
Cap opció més	19,5%
NS-NC	5,2%

n=77

Hi ha, doncs, una opció que destaca per sobre de les altres: la d assolir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya⁴⁹, la qual es pot considerar com la principal aspiració d'un govern que s'autoqualifica de nacionalista. Només el fet que el 80% dels alts càrrecs triïn aquesta opció ja referma l'afirmació segons la qual una de les característiques principals dels alts càrrecs és la seva gran dosi de nacionalisme. Alguns alts càrrecs fins i tot veuen en aquesta opció la solució de tots els problemes, ja que consideren que amb més poder polític per a Catalunya es poden assolir la resta d'objectius (gairebé tots els que només assenyalen una sola opció, es queden només amb la d'aconseguir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya). El segon objectiu que més remarquen els alts càrrecs, en un percentatge molt més petit, és el de tenir uns serveis públics de qualitat, el qual es pot considerar com la principal fita de qualsevol professional de l'Administració. El tercer objectiu més destacat és ajudar l'economia catalana de cara al mercat europeu, el qual va lligat a la integració progressiva d'Espanya a la Comunitat Europea i en definitiva, a una visió europeïsta. I el quart és el de disminuir les diferències econòmiques i socials, és a dir, un objectiu que demostra una preocupació per establir un equilibri i una igualtat socials. La resta d'objectius de la llista no superen el 10%. Així doncs, es poden establir quatre grans categories d'alts càrrecs: els "nacionalistes", els "professionals", els "europeïstes" i els "socials"⁵⁰. Aquestes quatre categories, com es pot observar en la taula següent, les trobem més o menys accentuades segons quina sigui la filiació política dels alts càrrecs.

⁴⁹ Pel que fa a l'opinió que tenen els representants d'interessos socio-econòmics (sectors industrials dominants, petites i mitjanes empreses, cambres de comerç i indústria, patronals, sindicats, organitzacions agràries), institucionals (federacions de municipis), professionals (advocats, arquitectes, enginyers, economistes, metges, periodistes) o difusos (grups ecologistes, associacions culturals, organitzacions de consumidors i usuaris, etc.) catalans, vegeu: MORATA, F. "Institucionalización y rendimiento político del Estado autonómico". A: *Revista de Estudios Políticos*. 1992, núm. 76, pàg. 291.

⁵⁰ Com que s'elegeixen dues opcions, hi ha alts càrrecs que poden estar en dues categories.

Taula 41

**ELS DOS OBJECTIUS POLÍTICS PRIORITARIS A CATALUNYA SEGONS LA FILIACIÓ
POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS**

	CDC	IND	UDC
Assolir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya	83,3%	69,2%	92,9%
Disminuir les diferències econòmiques i socials	16,7%	15,4%	21,4%
Agilitar la normalització lingüística del català	2,8%	-	-
Ajudar l'economia catalana de cara al mercat europeu	25,0%	26,9%	-
Evitar el clientelisme i la corrupció política	8,3%	7,7%	7,1%
Potenciar el sentiment nacional català	11,1%	7,7%	7,1%
Protegir el medi ambient i la natura	5,6%	7,7%	7,1%
Augmentar el pes de Catalunya a Espanya	-	7,7%	7,1%
Tenir uns serveis públics de qualitat	13,9%	42,3%	35,7%
Cap opció més	27,8%	15,5%	7,1%
NS-NC	5,6%	-	14,2%
	n=36	n=26	n=14

Per reforçar el concepte de dosi de nacionalisme, com s'ha dit més amunt, cal sumar els percentatges dels alts càrrecs que consideren que un dels dos principals objectius de Catalunya és "assolir una quota més alta d'autogovern", "agilitar la normalització lingüística del català", "potenciar el sentiment nacional català" o "augmentar el pes de Catalunya a Espanya". Si se sumen aquests percentatges s'observa com, tot i que no hi ha una diferència gaire significativa, els que, atenent a aquestes respostes, mostren una dosi més alta de nacionalisme són els alts càrrecs democratacristians, seguits dels convergents i dels "independents". Però cal vigilar a l'hora de fer servir aquest paràmetre, ja que hi ha un elevat percentatge d'alts càrrecs convergents que només trien un objectiu (el 27,8%, respecte del 15,5% dels "independents" i de només el 7,1% dels democratacristians), la majoria dels quals només es queda amb l'objectiu d'assolir una quota més alta d'autogovern per Catalunya, tot considerant que, si s'aconsegueix aquest objectiu, es poden assolir els altres. És per això, que a l'hora de fer servir aquest paràmetre per mesurar la dosi de nacionalisme, cal ser molt prudent amb les conclusions que se'n desprenen.

En els tres tipus d'alts càrrecs, segons la seva filiació política, els

percentatges més elevats els trobem en l'objectiu d'assolir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya; però hi ha una gran diferència entre els percentatges dels "independents" i els dels que estan afiliats (a CDC o a UDC). En els "independents" el percentatge és molt més reduït: és a dir, mentre que gairebé tots els que estan afiliats consideren que aconseguir una quota més alta d'autogovern per a Catalunya és un dels dos objectius més importants de Catalunya, en el cas dels "independents", són poc més de les tres quartes parts els que així ho consideren. Per tant, la categoria dels "nacionalistes" la trobem, sobretot, en aquells que estan afiliats.

La categoria dels "professionals", en canvi, la trobem, sobretot, en els "independents", perquè són els que, en proporció, més consideren que un dels dos principals objectius polítics prioritaris a Catalunya és tenir uns serveis públics de qualitat. En aquesta opció també cal distingir entre els alts càrrecs convergents i els demòcratacristians, ja que en aquests últims, com en els "independents", aquest objectiu el trobem en la segona posició i en els convergents, en la quarta. Proporcionalment, dins d'Unió hi ha molts més "professionals" que dins de Convergència.

On proporcionalment hi ha més alts càrrecs dins la categoria dels "socials" o, dit d'una altra manera, més individus que consideren que un dels principals objectius polítics de Catalunya és disminuir les diferències econòmiques i socials, és a Unió Democràtica, tot i que en aquesta opció les diferències entre percentatges és menor. La raó d'aquest predomini de "socials" a Unió pot ser, com en el cas del principal problema polític de Catalunya, la ideologia d'aquest partit, que, tot interpretant els postulats del cristianisme i la seva aplicació a la política, defensa, entre d'altres qüestions, la reducció de les diferències socials i econòmiques.

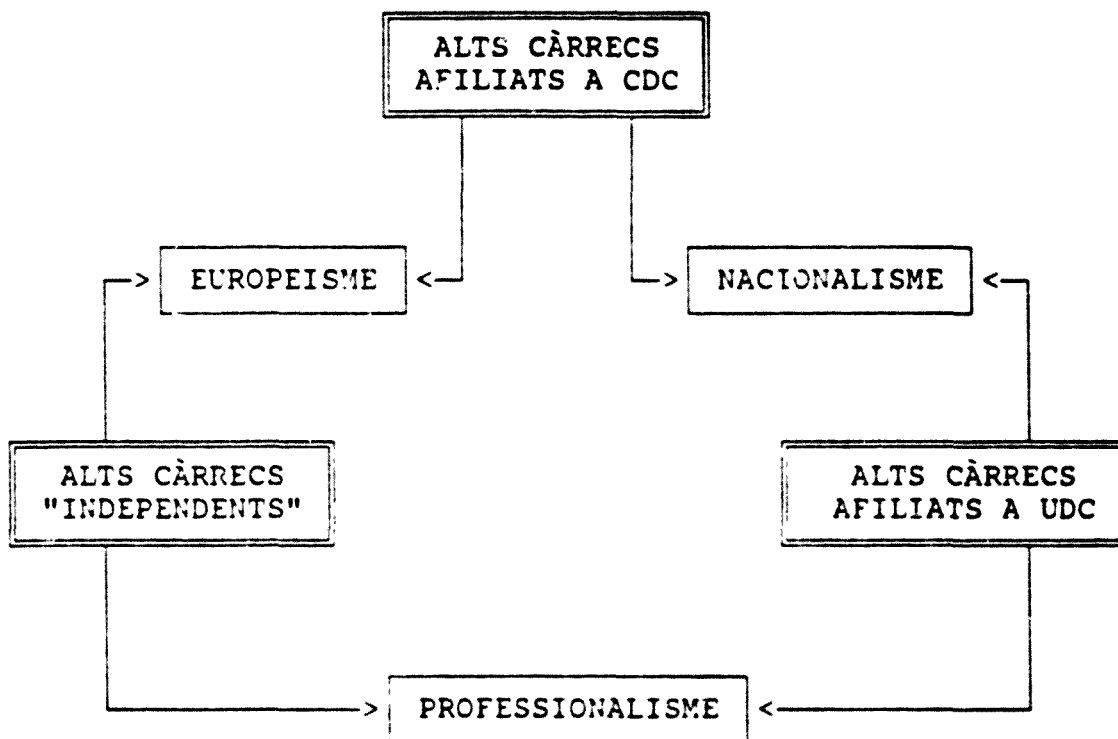
On hi ha més "europeistes" és entre els alts càrrecs "independents" i els convergents. En uns i altres, un de cada quatre considera que un dels objectius polítics prioritaris a Catalunya és ajudar l'economia catalana de cara al mercat europeu. En canvi, no hi ha cap alt càrrec militant d'Unió que així ho consideri.

En resum, tenint en compte els objectius que consideren prioritaris els alts

càrrecs, allò que més uneix democratacristians i convergents és el "nacionalisme", allò que més uneix democratacristians i "independents" és el "professionalisme" i allò que més uneix "independents" i convergents és l'"europeisme".

Quadre 36

PUNTS DE CONTACTE ENTRE ELS ALTS CÀRRECS AFILIATS A CDC, ELS AFILIATS A UDC I ELS "INDEPENDENTS" SEGONS ELS OBJECTIUS POLÍTICS PRIORITARIS A CATALUNYA

4.4.2. Valoració de la quota d'autogovern de Catalunya i de la influència política a Catalunya del Govern central

Com acabem de veure, més del 80% dels alts càrrecs de l'Administració catalana consideren que un dels principals objectius polítics a Catalunya és assolir una quota més alta d'autogovern i més de la meitat assenyalen com a principals problemes polítics qüestions que també estan relacionades amb la quota d'autogovern de Catalunya: el finançament autonòmic o una millor interpretació de

la Constitució espanyola i un desplegament més ampli de l'Estatut. És per això que és interessant analitzar com qualifiquen els alts càrrecs l'actual quota d'autogovern de la Generalitat de Catalunya. Per fer-ho, els vam donar quatre opcions de resposta: més que suficient, suficient, insuficient o molt insuficient.

Taula 42

QUALIFICACIÓ DE L'ACTUAL QUOTA D'AUTOGOVERN DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Més que suficient	-
Suficient	17,4%
Insuficient	79,2%
Molt insuficient	10,4%

n=77

En primer lloc, cal dir que tots els alts càrrecs van respondre a la pregunta, cap va qualificar l'actual quota d'autogovern de Catalunya de més que suficient i una immensa majoria considera que l'actual quota d'autogovern de la Generalitat de Catalunya és insuficient (taula 42). Així doncs, gairebé tots els alts càrrecs se senten insatsfets de la quota d'autogovern que actualment té la Generalitat de Catalunya, i si agafem aquesta resposta com un indicador de la dosi de nacionalisme dels alts càrrecs, es pot concloure novament que aquesta és força elevada.

Poques diferències hi ha entre els que són "independents", els que són de Convergència i els que són d'Unió. No obstant això, i tot i que en tots tres tipus d'alts càrrecs l'opinió majoritària és qualificar la quota d'autogovern d'insuficient, els que menys satisfets se senten amb l'actual quota d'autogovern de la Generalitat de Catalunya (qualificació d'insuficient o de molt insuficient) són els alts càrrecs convergents (91,6%), seguits dels "independents" (88,5%) i dels demòcratacristians (85,7%). Un cop més, els alts càrrecs afiliats a CDC mostren un perfil amb una dosi de nacionalisme més alta i, un cop més, els alts càrrecs "independents" els trobem fent de "frontissa" entre els que pertanyen a CDC i els que pertanyen a UDC.

Taula 43

**QUALIFICACIÓ DE L'ACTUAL QUOTA D'AUTOGOVERN DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS**

	CDC	IND	UDC
Més que suficient.....	-	-	-
Suficient	8,3%	11,5%	14,3%
Insuficient	83,3%	73,1%	78,6%
Molt insuficient	8,3%	15,4%	7,1%
	n=36	n=26	n=14

Hi ha una certa relació entre el sentiment nacional dels alts càrrecs i la valoració de l'actual quota d'autogovern de la Generalitat de Catalunya. Així, el percentatge més elevat d'alts càrrecs que pensen que la quota d'autogovern és molt insuficient el trobem entre els que es consideren únicament catalans (el 15%, mentre que entre els que es consideren més catalans que espanyols és del 4% i no hi ha cap alt càrrec que es consideri tan català com espanyol que així ho pensi) i, en canvi, el percentatge més elevat d'alts càrrecs que creuen que aquesta quota és suficient el trobem en els que es consideren tan catalans com espanyols (el 17%, mentre que aproximadament el 10% dels que es consideren únicament catalans i més catalans que espanyols també ho creuen així).

Pel que fa a la valoració de la influència política a Catalunya del Govern central, la meitat dels alts càrrecs de l'Administració catalana coincideixen a pensar que en té molta⁵¹, i pràcticament tots (el 92%) coincideixen a pensar que influeix massa, és a dir, que hauria de tenir menys influència. Ningú no creu que no tingui gens d'influència i ningú no pensa que n'hauria de tenir més de la que té actualment. Aquestes respostes es poden interpretar com una confirmació del nacionalisme com un dels aspectes que més caracteritzen els alts càrrecs.

⁵¹ I si s'afegeixen els que consideren que té bastant influència, el percentatge arriba fins al 89,6% dels alts càrrecs, el qual és clarament superior al percentatge de diputats del Parlament de Catalunya que també consideren que el Govern central té molta o bastant influència, que és del 38,9% (MORATA, F. "Institucionalización y rendimiento político del Estado autonómico" A *Revista de Estudios Políticos* 1992, núm. 76, pàg. 280)

Quadre 37**INFLUÈNCIA POLÍTICA ACTUAL I DESITJADA A CATALUNYA DEL GOVERN CENTRAL ***

	Influència actual		Influència desitjada	
Govern central	Molta	50,6%	Més	-
	Bastant	39,0%	Igual	6,5%
	Poca	9,1%	Menys	92,2%
	Gens	-		
	n=77		n=77	

* Els percentatges que falten corresponen als NS-NC.

Els que, proporcionalment, més tenen aquesta opinió són els "independents" (les tres quartes parts creuen que té molta influència i tots menys un creuen que n'hauria de tenir menys) i els que més se n'allunyen són els que militen a Unió (només un terç consideren que en té molta i el 85% que n'hauria de tenir menys). D'aquests últims, un de cada cinc diu que el Govern central té poca influència, mentre que de convergents que així ho creuen n'hi ha menys d'un 10% i d'"independents", cap. Així, mentre que el gruix dels alts càrrecs convergents qualifiquen la influència del Govern central de molta (gairebé la meitat), el gruix dels demòcratacristians la qualifica de bastant (el 43%), i també hi ha més convergents que en reivindiquen menys que no pas demòcratacristians, la qual cosa fa que, malgrat que les diferències de percentatges no són gaire elevades, la dosi de nacionalisme dels alts càrrecs afiliats a CDC sigui més gran que la dels militants d'Unió.

Amb les dades que he presentat fins ara també es pot confirmar que tot administrador sempre reivindica més poder, vol gestionar més. Però en el cas dels alts càrrecs de l'Administració catalana aquesta reivindicació va més enllà de motivacions tècnico-administratives i adquireix un tint ideològic, és a dir, té com a rerefons un discurs que es pot qualificar de nacionalista, el qual pot qüestionar fins i tot el model d'estat. És per això que després de saber que els alts càrrecs també es caracteritzen per tenir una dosi de nacionalisme molt alta (la dels afiliats a CDC

és més alta que la dels militants d'Unió), ja que: 1) més del 80% dels alts càrrecs consideren com un dels principals objectius a Catalunya assolir una quota més alta d'autogovern, 2) més de la meitat assenyalen com a principals problemes polítics el finançament autonòmic o una millor interpretació de la Constitució espanyola i un desplegament més ampli de l'Estatut, 3) el 90% dels alts càrrecs no consideren suficient l'actual quota d'autogovern de la Generalitat de Catalunya, i 4) el 92% diuen que el Govern central influeix massa a Catalunya, és interessant saber quin és el model d'estat al qual aspiren els alts càrrecs o si la quota d'autogovern que reivindiquen es pot inserir dins de l'actual estat de les autonomies. Tot i que la fiabilitat de les xifres següents no és tan alta com la de les que s'han anat presentant fins ara⁵², crec que ens poden donar algunes pistes sobre el model d'estat ideal pels alts càrrecs.

Una mica més de la meitat dels alts càrrecs creuen que el millor model d'estat és l'actual estat de les autonomies, gairebé un de cada quatre és partidari

⁵² Això és així perquè la pregunta sobre el model d'estat es va fer a les tres quartes parts dels alts càrrecs (la cinquanta-una persones) ja que és una pregunta que en un principi no estava inclosa en el qüestionari. El motiu de la seva absència va ser que es va considerar una pregunta de resposta difícil i que fins i tot podria crear un cert mal'estar entre els alts càrrecs, cosa que hauria pogut anar en detriment de l'entrevista. Posteriorment, a causa de l'èxit de resposta de les primeres entrevistes i de la bona acceptació d'aquesta treball d'investigació pels alts càrrecs, hi va ser inclosa. No obstant això cal dir que la pregunta va ser difícil de formular i de respondre i que hi va haver molts alts càrrecs que van recórrer a respostes ambigües, sobretot aquells que es van mostrar partidaris de la independència de Catalunya, als quals era difícil expressar-ho directament. Sovint, abans d'explicitar-ho, recorrien a metàfores i eufemismes. Així doncs, els percentatges que presento a continuació fan referència a aquells individus als quals es va fer la pregunta i no a la totalitat dels alts càrrecs. A més, a l'hora de fer servir alguns creuaments, també he tingut en compte a qui s'ha fet la pregunta i si els creuaments poden ser significatius. Així, en el principal creuament que he treballat, el de la filiació política, hi ha els següents percentatges d'alts càrrecs als quals s'ha fet la pregunta:

	AFILIATS	NO AFILIATS	CDC	UDC
NO	38%	27%	33%	50%
SI	62%	73%	67%	50%

A més, es vaig fer la pregunta a tots els alts càrrecs dels departaments de la Presidència, d'Economia i Finances, de Cultura, de Política Territorial i Obres Públiques, de Treball, d'Indústria i Energia i d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. A la resta de departaments són majoria els que no se'ls va fer, i, finalment, pel que fa al sentiment de pertinença, la pregunta es va fer a les tres quartes parts dels tres grups (únicament català, més català que espanyol i tan català com espanyol).

Tot i que amb aquestes dades es pot considerar que les respostes obtingudes són molt significatives, i per ser acurats amb l'anàlisi, aquesta pregunta no s'ha inclòs dins d'aquelles que em permeten calibrar la dosi de nacionalisme. Malgrat això, considero que permet veure algunes tendències relacionades amb aquesta dosi de nacionalisme.

de la independència de Catalunya, un de cada deu aspira a un estat confederal, només un 4% és partidari de l'estat federal i un 8% no respon a la pregunta. El que cal accentuar d'aquestes xifres és l'elevat percentatge d'alts càrrecs que són partidaris de la independència de Catalunya i si es comparen amb les de la població de Catalunya, es pot veure com el percentatge d'alts càrrecs que estan a favor de la independència de Catalunya és, fins i tot, superior al de la població catalana⁵³.

La distribució d'aquestes xifres segons la filiació política em permeten elaborar la taula següent:

Taula 44

MODEL D'ESTAT IDEAL PER A CATALUNYA SEGONS LA FILIACIÓ POLÍTICA DELS ALTS CÀRRECS

	CDC	IND	UDC	Alts càrrecs
Estat de les autonomies ...	50,0%	57,9%	71,4%	54,9%
Independència	25,0%	31,6%	-	23,5%
Estat federal	4,2%	5,3%	-	3,9%
Estat confederal	12,5%	-	28,6%	9,8%
NS-NC	8,3%	5,3%	-	7,8%
	n=24	n=19	n=7	n=51

Els percentatges més elevats són sempre els de l'estat de les autonomies, tot i que aquest model d'estat és més preferit pels "independents" i, sobretot, pels militants d'Unió. Els "independents" són, proporcionalment, els més independentistes, tot i que tampoc és gens menyspreable la quarta part d'alts càrrecs afiliats a Convergència que també expressen un sentiment independentista. I també cal destacar el fet que cap alt càrrec militant d'Unió s'hagi manifestat

⁵³ Segons dades de l'Enquesta Política a Catalunya (abril del 1992) de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials, la població catalana creu que, respecte a l'Estat espanyol, Catalunya hauria de ser:

Una regió d'Espanya.....	18,8%
Una comunitat autònoma.....	44,7%
Un estat d'una Espanya federal...	12,2%
Un estat independent d'Espanya...	21,0%
Altres.....	0,6%
NS.....	2,4%
NC.....	0,4%

partidari de la independència de Catalunya. En aquest sentit cal dir que allò que pensen els alts càrrecs afiliats a CDC coincideix més amb el que pensen els electors de CiU, el 27% dels quals també són partidaris de la independència de Catalunya⁵⁴.

Pel que fa a l'anàlisi dels departaments en els quals s'ha fet la pregunta a tots els alts càrrecs, cal dir que on proporcionalment hi ha més alts càrrecs partidaris de l'estat de les autonomies és en el Departament de Política Territorial i Obres Públiques (el 75%) i en el de Treball (el 80%), on hi ha més partidaris d'un estat confederal és en el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (la meitat) i on hi ha més partidaris de la independència de Catalunya és en el Departament de la Presidència (gairebé la meitat) i en el de Cultura (el 75%).

Finalment, es pot veure com la majoria dels alts càrrecs que es consideren únicament catalans estan a favor de la independència de Catalunya (el 44%) i el 40%, a favor de l'actual estat de les autonomies. En canvi, no hi ha cap alt càrrec que consideri més català que espanyol o tan català com espanyol que es manifesti partidari de la independència de Catalunya, sinó que el 80% dels primers i tots els segons pensen que el millor model d'estat és l'actual.

⁵⁴ Segons dades de l'Enquesta Política a Catalunya de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (abril del 1992), els electors de CiU (record de vot de les eleccions autonòmiques del 15 de març del 1992) consideren que respecte a l'Estat espanyol Catalunya hauria de ser:

Una regió d'Espanya.....	6,6%
Una comunitat autònoma.....	49,4%
Un estat d'una Espanya federal..	13,5%
Un estat independent d'Espanya..	27,2%
Altres.....	0,9%
NS.....	2,1%
NC.....	0,3%

4.5. Percepció dels agents socials i polítics

Tot i que, per estudiar l'opinió que tenen els alts càrrecs sobre alguns actors socials i polítics catalans, cal tenir present que en el moment de fer l'entrevista s'estaven acostant les eleccions autonòmiques del març del 1992, penso que a la majoria dels alts càrrecs no els va influir gaire aquesta conjuntura en les seves respostes i que aquestes es poden considerar un bon indicador d'aquella opinió. I si, a més, s'estudia la percepció que tenen els alts càrrecs sobre com influencien i com haurien d'influir determinats grups, cossos, institucions i càrrecs polítics de l'Administració en el procés de presa de decisions a Catalunya, es pot dibuixar l'esquema que tenen els alts càrrecs de l'Administració catalana de com funciona i de com hauria de funcionar el sistema polític català.

4.5.1. *Grau de simpatia i antipatia per diversos partits polítics i associacions*

Per conèixer l'opinió que els alts càrrecs tenen de determinats partits polítics i organitzacions, els vaig demanar que els puntuessin segons el grau de simpatia o antipatia i seguint la puntuació tradicional de zero a deu: el zero és la nota més baixa (és la màxima antipatia) i el deu és la nota més alta (és la màxima simpatia). Tota aquella puntuació que no arriba al cinc expressa antipatia i tota aquella que és de cinc o de més de cinc expressa simpatia (el cinc expressa la mínima simpatia -és un aprovat just-). Les organitzacions i els partits que van ser sotmesos a puntuació són, per aquest ordre, els següents: Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials (CEOE), Confederació Espanyola de la Petita i Mitjana Empresa (CEPYME), Comissions Obreres (CCOO), Unió General de Treballadors (UGT), Foment del Treball, Unió de Pagesos, Cambra de Comerç de Barcelona, Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), Iniciativa per

Catalunya (IC), Partit Popular (PP), Unió Democràtica de Catalunya (UDC), Catalunya Lliure, Crida a la Solidaritat, Greenpeace, Opus Dei, Front d'Alliberament

veure el matís de la resposta. Finalment, a l'últim bloc vaig col·locar associacions socials reivindicatives i altres tipus d'associacions importants a Catalunya. La primera és la Crida a la Solidaritat, una associació catalanista que ha tingut una relació d'amor-odi amb l'Administració catalana i que vaig considerar que podia donar certes pistes a l'hora de trobar el perfil catalanista dels alts càrrecs. La segona és Greenpeace, amb la qual vaig pensar que podria donar una pinzellada ecologista al perfil dels alts càrrecs i alhora eixugar el dèficit d'un vessant, l'ecologista, poc tractat en el qüestionari. Després hi ha l'Opus Dei⁵⁶ que, sens dubte, en principi, sembla l'organització més difícil de puntuar pel seu hermetisme, per la presència d'alguns dels seus membres en càrrecs destacats dins del partit democratacristià i per la bona relació d'alguns polítics destacats de Convergència amb aquesta institució religiosa. Després de l'Opus Dei hi ha una altra associació que bàsicament reivindica els drets dels homosexuals: el Front d'Alliberament Gai de Catalunya. Finalment, per acabar la pregunta amb la suavitat inicial vaig optar per introduir una associació molt coneguda, en principi fàcil de puntuar i que gaudeix d'una notable simpatia entre molts demòcrates: Amnistia Internacional.

Abans d'analitzar els resultats, cal presentar les taules amb les puntuacions mitjanes obtingudes per cadascuna de les organitzacions. En la primera taula (taula 45) hi ha les puntuacions mitjanes globals dels alts càrrecs i segons la seva filiació política. I en la segona (taula 46), les mateixes puntuacions posades per ordre de més a menys puntuació.

⁵⁶ Com diu Carlos Moya, l'Opus Dei, fundada el 1928 per José María Escrivà de Balaguer, ha estat durant molts anys una font de proveïment d'elits polítiques (MOYA, C. *Señas de Leviatán* Madrid Alianza, 1984, pàg. 135)

partidari de la lluita armada i clarament pròxim al grup terrorista Terra Lliure, el qual, en un principi, pot semblar fàcil de puntuar, però del qual pot ser interessant veure el matís de la resposta. Finalment, a l'últim bloc vaig col·locar associacions socials reivindicatives i altres tipus d'associacions importants a Catalunya. La primera és la Crida a la Solidaritat, una associació catalanista que ha tingut una relació d'amor-odi amb l'Administració catalana i que vaig considerar que podia donar certes pistes a l'hora de trobar el perfil catalanista dels alts càrrecs. La segona és Greenpeace, amb la qual vaig pensar que podria donar una pinzellada ecologista al perfil dels alts càrrecs i alhora eixugar el dèficit d'un vessant, l'ecologista, poc tractat en el qüestionari. Després hi ha l'Opus Dei⁵⁶ que, sens dubte, en principi, sembla l'organització més difícil de puntuar pel seu hermetisme, per la presència d'alguns dels seus membres en càrrecs destacats dins del partit democratacristià i per la bona relació d'alguns polítics destacats de Convergència amb aquesta institució religiosa. Després de l'Opus Dei hi ha una altra associació que bàsicament reivindica els drets dels homosexuals: el Front d'Alliberament Gai de Catalunya. Finalment, per acabar la pregunta amb la suavitat inicial vaig optar per introduir una associació molt coneguda, en principi fàcil de puntuar i que gaudeix d'una notable simpatia entre molts demòcrates: Amnistia Internacional.

Abans d'analitzar els resultats, cal presentar les taules amb les puntuacions mitjanes obtingudes per cadascuna de les organitzacions. En la primera taula (taula 45) hi ha les puntuacions mitjanes globals dels alts càrrecs i segons la seva filiació política. I en la segona (taula 46), les mateixes puntuacions posades per ordre de més a menys puntuació.

⁵⁶ Com diu Carlos Moya, l'Opus Dei, fundada el 1928 per José María Escrivà de Balaguer, ha estat durant molts anys una font de proveïment d'elits polítiques (MOYA, C. *Señas de Leviatán* Madrid Alianza, 1984, pàg. 135)

Taula 45

PUNTUACIÓ DELS PRINCIPALS PARTITS POLÍTICS I ORGANITZACIONS SEGONS EL GRAU DE SIMPATIA (MITJANES) *

	CDC	IND	UDC	Alts càrrecs
CEOE	5,6	5,6	5,7	5,6
CEPYME	5,6	5,2	5,5	5,5
CCOO	5,2	5,3	4,5	5,0
UGT	4,4	4,6	4,2	4,4
Foment del Treball	4,6	5,2	4,8	4,8
Unió de Pagesos	5,7	5,6	5,3	5,6
Cambra de Comerç (BCN)	6,1	6,1	6,1	6,1
ERC	5,5	4,9	5,4	5,3
PSC	4,6	4,7	4,6	4,7
CDC	8,2	7,3	7,6	7,8
IC	5,3	5,0	5,1	5,1
PP	3,2	3,6	3,6	3,4
UDC	6,7	5,5	9,0	7,0
Catalunya Lliure	3,8	2,3	2,9	3,1
Crida a la Solidaritat	5,0	2,8	3,6	4,0
Greenpeace	6,1	5,8	6,5	6,1
Opus Dei	2,3	3,2	2,7	2,7
Front d'Alliberament Gai ...	3,3	3,3	2,7	3,2
Amnistia Internacional	6,8	6,7	7,3	6,8

* En negreta les puntuacions mitjanes que mostren més antipatia que simpatia (els "suspensos")

Taula 46

RELACIÓ DELS PRINCIPALS PARTITS POLÍTICS I ORGANITZACIONS SEGONS L'ORDRE DE MÉS A MENYS SIMPATIA

Alts càrrecs	"Independents"
1: CDC	1: CDC
2: UDC	2: Amnistia Internacional
3: Amnistia Internacional	3: Cambra de Comerç (BCN)
4: Cambra de Comerç (BCN)	4: Greenpeace
5: CEOE	5: CEOE
6: UDC	6: Unió de Pagesos
7: CEPYME	7: UDC
8: ERC	8: CCOO
9: IC	9: CEPYME
10: CCOO	10: Foment del Treball
11: Foment del Treball	11: IC
12: PSC	12: ERC
13: UGT	13: PSC
14: Crida a la Solidaritat	14: UGT
15: PP	15: PP
16: Front d'Alliberament Gai ...	16: Front d'Alliberament Gai ...
17: Catalunya Lliure	17: Opus Dei
	18: Crida a la Solidaritat
	19: Catalunya Lliure

Afiliats a CDC		Afiliats a UDC	
1: CDC	8,2	1: UDC	9,0
2: Amnistia Internacional	6,8	2: CDC	7,6
3: UDC.....	6,7	3: Amnistia Internacional	7,3
4: Cambra de Comerç (BCN)	6,1	4: Greenpeace	6,5
Greenpeace	6,1	5: Cambra de Comerç (BCN)	6,1
5: Unió de Pagesos.....	5,7	6: CEOE	5,7
6: CEOE.....	5,6	7: CEPYME	5,5
CEPYME	5,6	8: ERC	5,4
7: ERC	5,5	9: Unió de Pagesos	5,3
8: IC	5,3	10: IC	5,1
9: CCOO	5,2	11: Foment del Treball	4,8
10: Crida a la Solidaritat	5,0	12: PSC	4,6
11: Foment del Treball.....	4,6	13: CCOO	4,5
PSC	4,6	14: UGT	4,2
12: UGT.....	4,4	15: Crida a la Solidaritat	3,6
13: Catalunya Lliure.....	3,8	PP	3,6
14: Front d'Alliberament Gal ..	3,3	16: Catalunya Lliure	2,9
15: PP.....	3,2	17: Front d'Alliberament Gal ..	2,7
16: Opus Dei	2,3	Opus Dei	2,7

4.5.1.1. Grau de simpatia i antipatia per les organitzacions econòmiques

Començant pels resultats obtinguts per les organitzacions econòmiques, es pot veure com, en general, les organitzacions que defensen els treballadors obtenen una puntuació més baixa que les que defensen els empresaris. A aquesta afirmació hi ha dues excepcions: la del sindicat del camp Unió de Pagesos, que obté una puntuació més elevada que la dels altres sindicats i la de la patronal catalana Foment del Treball, que obté una puntuació baixa. De totes les organitzacions de tipus econòmic, la que surt més ben puntuada és la Cambra de Comerç de Barcelona i la més mal puntuada, la Unió General de Treballadors. La UGT i Foment del Treball són les dues úniques organitzacions econòmiques que tenen una mitjana global inferior a cinc, és a dir, les úniques per les quals els alts càrrecs mostren més antipatia que simpatia.

Els motius de la mala puntuació que obté la UGT cal buscar-los, en primer lloc, en el fet de ser una organització que defensa els treballadors, les quals com acabo de dir no obtenen puntuacions gaire altes, i, en segon lloc, en el fet de ser

un sindicat pròxim als socialistes, els quals durant molts anys han estat el principal enemic polític de la coalició CiU. El sindicat CCOO, en canvi, gaudeix de més simpatia entre els alts càrrecs, tot i que la mitjana global arriba just al cinc. Aquest sindicat, segons els alts càrrecs, té una activitat política més positiva i és més catalanista, la qual cosa fa que la seva puntuació superi la de la UGT⁵⁷. I pel que fa a la filiació política dels alts càrrecs, es pot veure com les pitjors puntuacions cap als sindicats les donen els que militen a Unió Democràtica i les millors, els que són "independents". Finalment, els departaments que millor puntuen els sindicats són el de Governació i el de Sanitat i Seguretat Social (el de Benestar Social mostra certa simpatia per CCOO però no, en canvi, per la UGT), i els que pitjor els puntuen són el d'Ensenyament i, com a dada més significativa, el de Treball.

Un cas a part és la Unió de Pagesos, que gaudeix de més simpatia entre els alts càrrecs. Ja s'ha vist que aproximadament un 10% dels alts càrrecs són fills de pagesos i que els alts càrrecs que més procedeixen de famílies pageses són, en primer lloc, els convergents i, en segon lloc, els "independents", mentre que de demòcratacristians no n'hi ha cap. Aquesta procedència familiar podria ser una de les explicacions del fet que siguin els convergents els que més simpaties mostren per la Unió de Pagesos i que els demòcratacristians siguin els que menys en mostren. I entre els diversos departaments s'observa com n'hi ha dos que destaquen: el de Comerç, Consum i Turisme, que és el que hi dóna una puntuació mitjana més baixa (és l'únic departament on aquest sindicat obté una puntuació mitjana per sota del 5), i el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, que és el que hi dóna una puntuació més alta (6,5), la qual cosa cal destacar, si tenim en compte que és el departament que té més relacions amb la Unió de Pagesos.

En general, com s'ha vist, les organitzacions que defensen els empresaris obtenen una puntuació més alta que els sindicats, i, entre aquestes, les patronals CEOE (creada el 1977) i CEPYME (integrada a la CEOE des del 1980) gaudeixen

⁵⁷ Segons dades de l'Enquesta Política a Catalunya, de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (abril del 1992), mentre que la població catalana se sent més pròxima al sindicat CCOO (16,5%) que a la UGT (12,4%), els electors de CiU (record de vot de les eleccions autonòmiques del 15 de març del 1992) se senten més pròxims a la UGT (13,5%) que a CCOO (10,2%), tot i que en uns i altres predominen els que no se senten pròxims a cap dels dos (56,1% i 58,4%, respectivament).

de més simpatia que la patronal Foment del Treball (que també forma part de la CEOE i que és la seva organització territorial més influent)⁵⁸. La CEOE i la CEPYME obtenen unes puntuacions molt similars, tot i que aquesta última gaudeix d'una simpatia lleugerament inferior a la de la CEOE (mentre que no hi ha cap departament en el qual la puntuació mitjana de la CEOE siguin inferior al cinc, en el cas de la CEPYME n'hi ha dos que, com ara veurem, hi mostren un cert grau d'antipatia). Així com en el cas dels sindicats eren els alts càrrecs "independents" els que els donaven una puntuació més alta, amb la patronal passa just al contrari: són aquells que estan afiliats els que millor la puntuen. I entre alts càrrecs convergents i democratacristians, els primers puntuen millor que els segons la CEPYME, i els segons donen millor puntuació que els primers a la CEOE. Els tres departaments que pitjor puntuen les patronals són el d'Economia i Finances, el de Cultura i el de Sanitat i Seguretat Social (aquest últim és, com s'ha vist, un dels que millor puntuen als sindicats) i els que millor les puntuen són: en el cas de la CEOE, Medi Ambient, Governació, Política Territorial i Obres Públiques i Comerç, Consum i Turisme, i, en el cas de la CEPYME, també Medi Ambient, Ensenyament, Justícia i Agricultura, Ramaderia i Pesca. Finalment, cal destacar el cas del Departament de Treball, ja que si bé mostra certa simpatia per la patronal CEOE (5,6), mostra, en canvi, certa antipatia per la CEPYME (una mitjana de 4,8, que fa que, juntament amb el departament de Cultura, sigui l'únic en el qual la CEPYME obté una puntuació mitjana per sota del 5).

De sorprenent es podria qualificar la puntuació que els alts càrrecs de l'Administració donen a Foment del Treball. La mitjana total dels alts càrrecs (4,8) expressa una certa antipatia per aquesta organització, i és, com s'ha dit, l'organització de tipus econòmic més mal puntuada després de la UGT, la qual cosa vol dir que les patronals CEOE i CEPYME i, fins i tot, CCOO, són més ben vistes que Foment del Treball. Això es pot considerar sorprenent si tenim en compte que cap dels dos partits que estan coalitzats en el Govern català es pot considerar

⁵⁸ La CEPYME i Foment del Treball, juntament amb CONFEMETAL, són, atenent al nombre d'afiliats i al nombre de vocals a l'Assemblea, les federacions més importants dins de la CEOE (RIJNEN, H. "La CEOE como organización" A. *Papeles de Economía* 1985, núm. 22, pàg. 116, 118).

d'esquerres, que hi ha bones relacions entre el Govern català i els empresaris catalans, que en els quadres d'ambdós partits hi ha molts empresaris i, finalment, que, com s'ha vist, hi ha un percentatge bastant elevat d'alts càrrecs de l'Administració catalana que són fills d'empresaris i que, com veurem, també n'hi ha molts que abans d'entrar a l'Administració han estat relacionats amb el món de l'empresa. No obstant això, entre CiU i Foment del Treball no hi ha hagut mai bones relacions⁵⁹, i les puntuacions dels alts càrrecs ho confirmen, ja que hi ha la voluntat de la majoria d'alts càrrecs de mostrar un cert rebuig a la direcció, encapçalada per Alfredo Molinas, de Foment del Treball. També cal destacar que, mentre que els alts càrrecs que estan afiliats puntuen millor les patronals CEOE i CEPYME que els "independents", en el cas de Foment del Treball passa just al contrari: els "independents" li atorguen una puntuació amb una mitjana que està per sobre del 5 i els afiliats, sobretot els convergents, li atorguen una puntuació amb una mitjana que indica un cert grau d'antipatia (menys de 5) per aquesta organització. La meitat dels departaments de l'Administració catalana hi mostren una lleugera simpatia (mitjana de 5 o d'una mica més) i l'altra meitat, una lleugera antipatia (mitjana inferior a 5). El que més antipatia expressa per Foment del Treball és el Departament de Cultura (amb una mitjana de 3,5) i el que hi mostra més simpatia es el Departament de Medi Ambient (amb una mitjana de 5,7), el qual, com acabem de veure, també és el que dóna una puntuació més alta a la CEOE i a la CEPYME. I pel que fa al Departament de Treball, cal dir que és un dels que mostra més antipatia per la patronal catalana (amb una mitjana de 4,4).

D'aquest primer bloc, només em queda analitzar-ne la puntuació atorgada

⁵⁹ Com assenyalen Manuel Ludevid i Ricard Serlavós: «la trayectoria histórica de Fomento no es nacionalista. Bien al contrario, desde su fundación, su ideario, que hoy denominaríamos "españolista", es de vocación española» «En la actualidad, Fomento mantiene, con matices, esta trayectoria histórica. La experiencia del primer Gobierno de Pujol es una elocuente muestra de un choque de dos concepciones muy distintas de lo que debe ser la autonomía de Catalunya». «Para Fomento, la autonomía es mera descentralización y, todavía, con reservas, puesto que hay que evitar la ruptura del mercado. Para los nacionalistas se trata de crear, a través de la autonomía, una sociedad con conciencia de sí misma, diferenciada, y para ello es preciso dar respuestas "catalanas" a los principales retos políticos, económicos y sociales que tiene planteados el país». «Los intentos de la Consejería de Trabajo de la Generalitat de crear las bases, aunque tímidas, de un marco autónomo de relaciones laborales, y la cerrada oposición de Fomento a tal proyecto ilustran de forma clara lo que decimos» (LUDEVID, M.; SERLAVÓS, R. "El Fomento del Trabajo Nacional". A. *Papeles de Economía* 1985, núm. 22, pág. 137-138).

a la Cambra de Comerç de Barcelona. Com ja s'ha dit, és l'organització econòmica amb una puntuació més alta i no es pot percebre cap diferència entre els alts càrrecs segons la seva filiació política, ja que en tots la mitjana és d'un 6,1. Si de la mala puntuació que obté Foment del Treball se'n desprèn que la seva actual direcció no és vista de bon ull per l'actual Govern de la Generalitat, de la puntuació que obté la Cambra de Comerç de Barcelona se'n desprèn que la seva actual direcció té el suport de l'alta Administració catalana⁶⁰. En tots els departaments de l'Administració hi ha una mitjana superior a 5, però n'hi ha un on gairebé arriba al 8: el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (7,8).

Finalment, per acabar l'anàlisi d'aquest primer bloc de les organitzacions econòmiques, cal dir que es pot percebre una relació entre l'autoubicació dels alts càrrecs en l'eix esquerra-dreta i la puntuació a aquestes organitzacions, en el sentit que aquells alts càrrecs que se situen en posicions més esquerranes (3, 4 i 5) tendeixen a puntuar pitjor les organitzacions empresarials que els que se situen en posicions més dretanes, i que aquells que se situen en posicions més dretanes (6, 7, 8 i 9) tendeixen a puntuar pitjor els sindicats que els que es consideren més d'esqueres. A més, es pot veure com els que se situen a la dreta de l'eix tendeixen més a no voler expressar la seva opinió sobre el grau de simpatia o antipatia per aquest tipus d'organitzacions. En el quadre següent queden reflectides clarament aquestes tendències.

⁶⁰ En les eleccions a la presidència de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona de l'abril del 1991 hi va haver dos candidats: Antoni Negre i Joan Gaspart. Malgrat l'explicitada imparcialitat del govern de la Generalitat de Catalunya (el qual va intentar negociar una candidatura de consens) a l'hora de donar suport a un dels dos candidats, l'equip d'Antoni Negre es va considerar molt més pròxim a l'executiu català (*EL PAÍS*, 10 d'abril de 1991 -edició de Catalunya-, pàg. 59; *EL PAÍS*, 11 d'abril de 1991 -edició de Catalunya-, pàg. 53; *EL PAÍS*, 12 d'abril de 1991 -edició de Catalunya-, pàg. 50). No obstant això, les relacions entre el Govern català i la direcció de la Cambra de Comerç es van refredar a causa de les divergències entre uns i altres a l'hora de buscar un nou recinte per situar la Fira de Barcelona (*EL PAÍS*, 12 de març de 1992 -edició de Catalunya-, pàg. 22; *EL PAÍS*, 21 de maig de 1992 -edició de Catalunya-, pàg. 26).

Quadre 38

PUNTUACIÓ DONADA A LES ORGANITZACIONS ECONÒMIQUES SEGONS LA UBICACIÓ DELS
ALTS CÀRRECS EN L'EIX ESQUERRA-DRETA

		Esquerra	Dreta
CEOE	+	78%	90%
	-	17%	3%
	?	5%	7%
CEPYME	+	76%	76%
	-	17%	14%
	?	7%	10%
Forent del Treball	+	61%	72%
	-	34%	21%
	?	5%	7%
Càmbria de Comerç (BCN)	+	88%	93%
	-	7%	-
	?	5%	7%
Unió de Pagesos	+	81%	62%
	-	12%	14%
	?	7%	24%
CCOO	+	71%	48%
	-	27%	45%
	?	2%	7%
UGT	+	49%	34%
	-	49%	59%
	?	2%	7%
		n=41	n=29

Esquerra: alts càrrecs que en l'eix esquerra-dreta s'autoubiquen en les posicions 3, 4 i 5.

Dreta: alts càrrecs que en l'eix esquerra-dreta s'autoubiquen en les posicions 6, 7, 8 i 9.

+ : puntuació de 5 o més (simpatia).

- : puntuació de menys de 5 (antipatia).

? : NS-NC.

4.5.1.2. *Grau de simpatia i antipatia pels partits polítics*

El segon bloc fa referència als partits catalans amb representació al Parlament de Catalunya, més un partit radical extraparlamentari. Començaré l'anàlisi de les puntuacions amb les que han rebut els dos partits que estan coalitzats en el Govern català. Convergència Democràtica de Catalunya és de les dinou organitzacions objecte de puntuació, la que obté la millor (amb una puntuació mitjana de 7,8) i, en segon lloc, hi ha Unió Democràtica de Catalunya (amb una puntuació mitjana de 7). Malgrat tot, un 1% dels alts càrrecs de l'Administració catalana mostra certa antipatia per Convergència (puntuació inferior a 5) i un 8%, que expressen certa antipatia pel partit democratacristià.

Fel que fa a la filiació política dels alts càrrecs, els "independents" donen una puntuació mitjana d'un 7,3 a CDC (és el partit o l'organització més ben puntuada) i d'un 5,5 a Unió (la més de CDC, hi ha cinc organitzacions⁶¹ més ben puntuades que el partit democratacristià i la seva puntuació només és mig punt superior a la puntuació mitjana d'Iniciativa per Catalunya, que és d'un 5). D'altra banda, mentre que només un 4% dels "independents" puntua CDC per sota del 5, en el cas d'Unió aquesta mateixa puntuació la trobem en el 15% dels "independents". Així doncs, els alts càrrecs "independents" de l'Administració catalana, que cal recordar que trobem majoritàriament en departaments assignats a CDC, tendeixen a tenir més simpatia per Convergència que per Unió i, per tant, se senten més pròxims al partit de Jordi Pujol⁶². Són "independents" però no neutrals.

Com és lògic, els alts càrrecs que pertanyen a CDC puntuen millor el seu partit que els que pertanyen a Unió, i els que són membres d'Unió puntuen millor al seu partit que els convergents. Però es pot anar més enllà d'aquesta lògica si s'observa com els democratacristians són més benevolents que els convergents a

⁶¹ Amnistia Internacional, Cambra de Comerç, Greenpeace, CEOE i Unió de Pagesos.

⁶² El 46% dels alts càrrecs "independents" puntuen de la mateixa manera Convergència que Unió, el 42% puntuen millor Convergència, el 4% puntuen millor Unió i el 8% no responen.

l'hora de puntuar el partit soci de la coalició. Efectivament, mentre que la puntuació mitjana que els alts càrrecs democratacristians donen a CDC és d'un 7,6, la que els alts càrrecs convergents donen a UDC és d'un 6,7 (una diferència de gairebé un punt), i mentre que un 6% dels convergents puntuen per sota de 5 Unió (és a dir, mostren un cert grau d'antipatia per aquest partit), de democratacristians que puntuïn CDC per sota de 5 no n'hi ha cap. També cal destacar que els democratacristians puntuen molt millor el seu partit (una puntuació mitjana de 9) que els convergents el seu (una puntuació mitjana de 8,2) i que gairebé un de cada cinc convergents i gairebé la meitat dels democratacristians atorguen la màxima nota als seus respectius partits (un 10). És a dir, els alts càrrecs militants d'Unió tenen més simpatia per Convergència que els alts càrrecs convergents per Unió, i els democratacristians, que com s'ha vist són més militants i més influents dins del seu partit que els convergents dins del seu, també tenen més simpatia i, per tant, més sintonia amb el partit a què pertanyen que els afiliats a Convergència amb el seu partit.

Finalment, si es fa l'anàlisi per departaments, s'observa que els quatre que millor puntuen Convergència són el de Medi Ambient (8,7); el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (8,5); el de Governació (8,5), i el de Comerç, Consum i Turisme (8,3), dels quals cal destacar el primer, pel fet que és l'únic departament amb un conseller "independent" i és el que li atorga la millor puntuació, i l'últim, pel fet de ser un departament assignat a Unió Democràtica. Els quatre departaments que millor puntuen el partit democratacristà són el de Comerç, Consum i Turisme (9); el de Treball (8,8); el de Justícia (7,8), i el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (7,8), entre els quals hi ha els tres assignats a Unió Democràtica. Els que pitjor puntuen CDC, tot i que les mitjanes són força elevades, són el d'Indústria i Energia (7) i el de Treball (7), i els que pitjor puntuen Unió són el d'Indústria i Energia (6) i el d'Ensenyament (6).

La puntuació que els alts càrrecs han donat a la resta de partits amb representació parlamentària ha situat ERC com el partit més ben puntuat, seguit d'IC, del PSC i del PP. Aquest posicionament dels partits segons la puntuació mitjana aconseguida, em fa pensar que el criteri que fan servir els alts càrrecs a

l'hora d'expressar les seves simpaties per aquests partits és l'eix nacional i no l'eix esquerra-dreta: aquells partits que són més nacionalistes o més catalanistes estan més ben puntuats que aquells que ho són menys. Els dos partits que es consideren més catalanistes que espanyolistes (ERC i IC) obtenen una puntuació mitjana general que sobrepassa la barrera del 5 -s'expressa una certa simpatia-, mentre que els que es consideren més espanyolistes que catalanistes (PSC i PP) obtenen una puntuació mitjana general que no arriba al 5 -s'expressa una certa antipatia. Deixant de banda les puntuacions mitjanes, hi ha més alts càrrecs que expressen simpatia per ERC, IC i el PSC que no pas que hi expressin antipatia, mentre que això no passa, en canvi, amb el PP. Efectivament, gairebé les tres quartes parts dels alts càrrecs reconeixen la seva simpatia (puntuació de 5 o més) per ERC; el 70%, per IC, i poc més de la meitat, pel PSC. En canvi, només aproximadament un de cada quatre expressa una certa simpatia pel PP⁶³. El PP és, doncs, el partit amb representació parlamentària que gaudeix de menys simpatia pels alts càrrecs.

El Departament de Governació és el que té les puntuacions mitjanes més elevades en tots els partits. En canvi, els departaments de Cultura, de la Presidència i de Benestar Social, que són els tres departaments on hi ha els percentatges més elevats d'alts càrrecs que se senten únicament catalans i d'alts càrrecs que consideren que el model d'estat ideal per a Catalunya és la seva independència, són els que pitjor puntuen el PSC i el PP. Finalment, el departament d'Ensenyament és el que pitjor puntua ERC, i el de Medi Ambient (que, com s'ha vist, és el que dóna una millor puntuació a les organitzacions empresarials) és el que pitjor puntua IC.

Peri que fa a Catalunya Lliure, l'únic partit extraparlamentari que havien de puntuar els alts càrrecs, cal dir que la puntuació mitjana ens mostra clarament una notable antipatia per aquest partit. No obstant això, cal qualificar de percentatge molt elevat el 20% d'alts càrrecs que li atorguen una puntuació de 5 o més, és a dir, que mostren simpatia per aquest partit radical. Mentre que només hi ha un alt

⁶³ Aquests percentatges canvien si dividim els alts càrrecs segons la seva filiació política. Així, en els convergents hi trobem els percentatges més alts d'expressió de simpatia per aquests partits i en els "independents", els més baixos.

càrrec "independent" que dona una puntuació que indiqui simpatia per Catalunya Lliure, en els democratacristians aquest percentage puja fins al 14% i en els convergents, fins al 36%. És evident que són els convergents els que fan pujar la puntuació mitjana global, ja que, sorprenentment, un de cada tres alts càrrecs de l'Administració de la Generalitat de Catalunya afiliats a Convergència Democràtica de Catalunya mostren simpatia per Catalunya Lliure, que és un partit que explícitament es manifesta partidari de la lluita armada per aconseguir la independència de Catalunya. La puntuació mitjana que Catalunya Lliure assoleix entre els alts càrrecs convergents és, fins i tot, superior que la del PP, que és un partit amb representació parlamentària a Catalunya, a i el principal partit de l'oposició a Espanya.

4.5.1.3. *Grau de simpatia i antipatia per altres organitzacions*

El tercer i últim bloc és el referent a altres tipus d'organitzacions, on majoritàriament predominen les associacions de reivindicació social. De les cinc organitzacions, n'hi ha dues -Amnistia Internacional i Greenpeace- que obtenen una puntuació mitjana global de més d'un 5 (simpatia) i n'hi ha tres que no arriben al 5 (antipatia) -la Crida a la Solidaritat, el Front d'Alliberament Gari i l'Opus Dei.

Començant per les dues primeres, cal dir que Amnistia Internacional és, després dels dos partits que formen coalició en el Govern català, l'organització més ben puntuada pels alts càrrecs i que Greenpeace se situa just després d'Amnistia Internacional, amb la mateixa puntuació mitjana que la Cambra de Comerç de Barcelona. Només un 5% dels alts càrrecs explicita un certa antipatia per Amnistia Internacional, mentre que, en el cas de l'organització ecologista Greenpeace, el percentatge d'alts càrrecs que la puntuen per sota del 5 és d'un 17%. Amb aquestes xifres es pot dir que Greenpeace i, molt més, Amnistia Internacional gaudeixen d'una considerable simpatia entre els alts càrrecs de l'Administració catalana, sobretot per part dels alts càrrecs democratacristians, que són els que més simpatia tenen per aquestes dues organitzacions. Pel que fa a l'anàlisi per

departaments, el que millor puntua Amnistia Internacional i Greenpeace és el de Comerç, Consum i Turisme (amb una puntuació mitjana de 8 i de 7,8, respectivament). Les puntuacions més baixes les trobem, en el cas d'Amnistia Internacional, en el Departament de Governació (amb una puntuació mitjana de 6,1) i, en el cas de Greenpeace, en el de Política Territorial i Obres Públiques (amb una puntuació mitjana 4,7, és a dir, que expressa una certa antipatia).

De les tres organitzacions que obtenen una mitjana global inferior a 5, la més ben puntuada és la Crida a la Solidaritat. Els que pitjor puntuen a la Crida són els alts càrrecs "independents" (amb una mitjana de 2,8) i els demòcratacristians (amb una mitjana de 3,6), i els que millor la puntuen són els convergents, ja que la seva mitjana global, fins i tot, arriba a expressar el mínim nivell de simpatia (un 5). Hi ha dos departaments que destaquen per la gran antipatia que tenen per la Crida: el de Treball (1,2) i el de Medi Ambient (1,7), i només hi ha quatre departaments que mostrin certa simpatia per aquesta organització (amb una puntuació mitjana de 5 o més): Benestar Social (5,6), Governació (5,3), Justícia (5) i Agricultura, Ramaderia i Pesca (5).

Les puntuacions que els alts càrrecs donen al Front d'Alliberament Gai de Catalunya, em permeten concloure que el moviment gai no gaudeix de gaire simpatia entre els càrrecs de designació política de l'Administració catalana. Són els demòcratacristians els que més antipatia tenen cap aquesta organització (només un 14% opta per atorgar-li un 5 i la resta la puntua per sota). No hi ha cap departament amb una puntuació mitjana superior al 5, i els dos que més s'hi acosten i que, per tant, millor puntuen el Front d'Alliberament Gai són el de Cultura (4,3) i el de la Presidència (4,1). A l'altre extrem tenim els departaments d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (1), i de Treball (1,5).

Finalment, les puntuacions que els alts càrrecs donen a l'Opus Dei, no només demostren que aquesta organització no ha penetrat dins de l'Administració catalana sinó que, a més, tret d'alguna excepció, hi ha un clar i absolut rebuig dels alts càrrecs de l'Administració a aquesta institució religiosa. De les dinou organitzacions objecte de puntuació, l'Opus Dei és la més mal puntuada de totes, amb una mitjana d'un 2,7 i amb gairebé un de cada quatre alts càrrecs que la

puntua amb un zero. Els alts càrrecs convergents són els més antiopusdeistes (amb una puntuació mitjana de 2,3) i els "independents" els que ho són menys (tot i que la puntuació mitjana és d'un 3,2) i els únics que, en general, encara puntuen pitjor altres organitzacions (la Crida i Catalunya Lliure). Pel que fa als alts càrrecs democratacristians, els quals tenen destacats líders del partit que són membres de l'Opus Dei, cal dir que la puntuació mitjana, d'un 2,7, expressa una gran antipatia per aquesta institució religiosa, que se situa com l'organització més mal puntuada pels alts càrrecs militants d'Unió juntament amb el Front d'Alliberament Gai, que obté la mateixa mitjana que l'Opus. Hi ha un departament que destaca per sobre dels altres pel fet de ser l'únic on la puntuació mitjana supera el 5 (en la resta de departaments sempre és inferior a 4), és a dir, l'únic departament on, globalment, s'expressa simpatia per l'Opus Dei: el de Comerç, Consum i Turisme (5,3)⁶⁴.

Com s'ha vist, en la puntuació donada a les organitzacions de tipus econòmic, es pot percebre una relació entre l'autoubicació dels alts càrrecs en l'eix esquerra-dreta i aquesta puntuació, i en la puntuació feta als partits polítics, en canvi, el criteri aplicat pels alts càrrecs per expressar les seves simpaties o antipaties era el de l'eix nacional i no el de l'eix esquerra-dreta. Doncs bé, a l'hora de puntuar les organitzacions situades en aquest tercer bloc, també es pot establir una relació entre l'autoubicació dels alts càrrecs en l'eix esquerra-dreta i la puntuació donada. Així, els que s'autoubiquen en posicions més esquerranes (3, 4 i 5) puntuen millor Amnistia Internacional, Greenpeace, la Crida a la Solidaritat i el Front d'Alliberament Gai que els que se situen en posicions més dretanes (6, 7, 8 i 9). En canvi, l'única que està més ben puntuada per aquests últims -els alts càrrec que se situen a la dreta- és l'Opus Dei. En el quadre següent es pot comprovar aquesta relació.

⁶⁴ El Departament de Comerç, Consum i Turisme també destaca pel fet de ser l'únic departament comandat per un conseller membre de l'Opus Dei: el conseller Alegre.